REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următórele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner., Heinrich Schalek. A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o serie garmond pe o colónă 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seriă 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI

(Numěr de Dumineca 40).

„GAZETA“ iese în fie-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 24 cor., pe șese luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Dumineca 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Dumineca 8 fr. pe an.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brasov
Administrațiunea, Piața mare, Têrgul Inului Nr. 30. etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe șése luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe șése luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 217.—Anul LXVII. **Brașov, Vineri 1 (14) Octomvrie.** **1904.**

NOU ABONAMENT LA „GAZETA TRANSILVANIEI“.

Cu 1 Octomvrie st. v. 1904 se deschide nou abonament, la care invităm pe toți amicii și sprijinitorii fóiei nóstre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24 coróne, pe șese luni 12 coróne, pe trei luni 6 coróne, pe o lună 2 coróne.

Pentru România și streinătate: Pe un an 40 franci, pe șese luni 20 franci, pe trei luni 10 franci, pe o lună fr. 3.50.

Abonamente numai la numěrul poporal de Dumineca:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 4 coróne, pe șese luni 2 coróne

Pentru România și streinătate: Pe un an 8 franci, pe șese luni 4 franci.

Abonarea se póte face mai ușor prin mandate postale.

ADMINISTRAȚIUNEA.

Ordinul de di al lui Kuropatkin.

S'au împlinit deja opt luni, de când s'a început rěsboiul între Ruși și Japonesi și încă nu se póte calcula, când și în ce chip se va sfîrși acésta îngrozitóre věrsare de sânge de pe teritoriul Manciuriei, a vechiului légăn — al domnitorilor Chinei.

In nóptea dintre 8—9 Febr. 1904 Japonesii au fost atacat mai întâiu fără de veste escadra ruséscă, ce ancora liniștită la Port-Arthur, nebănuind cât de apróре era inimicul, căci încă nici nu se declarase formal rěsboiul. De atunci și până adi s'au rěsboit necontenit vasele cuirassate și oștile lui Mikado cu acelea ale Țarului, dér până adi încă nu s'a dat nici o luptă decisivă.

Pe mare flota japonesă a căștigat ce e drept absolută stăpânire, în urma nenorocirilor și pierderilor flotei rusesci. Altfel nici nu s'ar fi putut ca Japonesii sě debarce în Manciuria sute de mii de oștire cu tunuri și cu tóte ale ei trebuincióse, altfel nu s'ar fi putut ca în timp așa de scurt în Manciuria sě stea, față în față cu armata rusésca, o armată mult mai numěrósă japonesă, și ca acésta s'o silésca pe cea dintâiu sě se retragă dinaintea ei pas de pas suferind mari pierderi și chiar înfrângeri parțiale.

La Liaoyang Rușii ajunseră a ocupa nisce posițiuni forte bine întărite, pe cari le putură apěra timp de cinci dile, causând oștirilor atacătóre japonese mari pierderi. Cu tóte acestea, comandantul armatei rusesci, generalul Kuropatkin, a ordonat retragerea armatei din causă că nu era destul de numěrósă pentru a puté resista până la sfêrșit năprasnicei năvale a vitejilor Japonesi. Dér retragerea s'a făcut fără ca inimicul sě-o pótă zădărnici prin urmărirea sa, așa câ grosul armatei rusesci a putut ajunge neîmpedecat în posițiile sale de astădi în jur de Mukden și la rîul Hunho.

Intr'un ton fórte încredut în puterile proprii, mândru și hotărît arată generalul Kuropatkin în amintitul ordin de di către armata dela 2 Octomvrie a. c., că s'a retras din causă că n'avea destulă oștire și spune, că s'a schimbat situațiunea și că în cele șése sěptěmâni din urmă, i-au sosit atâtea ajutóre din Rusia, ce i-le-a trimis Impěratul, încât acum armata rusésca póte sě mérgă înainte, sě atace ea și sě nimicésca oștirile japonese.

Face o impresiune deosebită tonul în care e scris acest ordin de di rusesc, căci nu vorbesce cu *dór* și *póte*, ci, la dorința și porunca țarului, cu *trebue*. Nu esprimă speranțe, ci ia ca sigură învingerea finală a Rușilor.

Așa de pildă dice ordinul de di: „Voința de fer a împěratului nostru este sě învingem pe dușman și cu voință de fer o vom și împlini'o“. Ear la alt loc dice: „A sosit pentru noi timpul de-a sili pe Japonesi sě îndeplinésca voința nóstră“.

De unde de odată atâta siguranță și încredere în sine? Ce a făcut pe Kuropatkin sě vestésca pe față, că de aci în colo vor începe Rușii atacul, adecă sě dea pe față planul, care trebuia a-se ținé secret pentru a asigura mai mult isbênda?

S'a socotit, că ajutórele ce au putut sosi din Rusia sěptěmânile din urmă, nu pot sě trécă peste 35 de mii și că, aducênd și oștirea de la Wladivostok, abia vor fi 70.000. Avênd deci cu 50—60 de mii mai multă armată, nu înțelege nimeni ce lucruri mari ar puté sě săvêrșésca Kuropatkin, de va trece la ofensivă, căci se scie că tocmai cel ce atacă e espus a pierde mai mult.

Apoi nici Japonesii n'au stat cu mânile în sîn. Și ei au mai primit ajutóre destul de însemnate dela Liaoyang încóce. Deci ordinul de di rusesc, pe lângă aceea că prin el se constată sosirea de mari ajutóre pentru Ruși, se póte tălmăci numai astfel, că printr'ênsul Kuropatkin a voit sě ridice moralul și sě însufle nou curagiu trupelor rusesci. Unii mai cred, că anunțarea ofensivei din partea rusésca ar fi numai un act de viclenie spre a încurca pe comandanții Japonesilor.

Fórte probabil este, că acțiunea lui Kuropatkin are de scop despresurarea Port-Arthurului, a căruia viteză garnisónă abia mai póte sě rěsbésca a zădărnici asalturile necurmate japonese. Acésta însě nu va fi lucru așa ușor, căci, deși trupele rusesci sunt mai obicinuite cu timpul friguros de acum, totuși Japonesii ocupă posiții fórte tari, precum cele de la Liaoyang, pe cari Rușii nu le vor puté lua cu una cu două, chiar fiind mai tari la numěr.

Se va întêmpla, credem, ceea-ce am prevědut încă înainte cu vre-o două luni, că adecă Rușii vor trebui sě încépă recucerirea teritoriului ocupat de Japonesi pas de pas și la cas, când Port-Arthurul nu se va puté ținé până la primăvară, vor trebui sě asedieze și sě recucerésca și acéstă fortărétă — de cumva nu va fi scris în stele altfel, decât este voința nestrămutată a Țarului.

Revistă politică.

Brașov, 30 Septemvrie v.

De-odată cu *deschiderea dietei ungare* la 10 Octomvrie n. viéța politică în téră devine érăși sgomotósă. La sgomotul acesta a contribuit fórte mult o scrisóre deschisă, ce a adresat'o ministrul președinte Tisza alegětorilor sěi din Ugra, în care a atins córde ce dor și ustură cumplit pe frații sěi în șovinism, pe obstrucționiștii de mai anțěrț. Tisza a eșit pe față c'un adevěrat plan de rěsboiu contra elementelor, cari timp așa de îndelungat împiedecaseră mersul regulat al teleguței dise parlamentare. Și-a pus de gând Tisza sě facă și el o reformă. *sě schimbe adecă regulamentul de desbateri* al camerei în așa chip, încât pe vecii vecilor sě facă cu neputință obstrucțiunea.

Când s'a gândit Tisza la acest mod de a-și asigura succesele guvernărei lui, de sigur nu va fi trecut cu vederea, că deși odată prin momeli și pactări a sciut sě înfrângă gâtul obstrucțiunei, totuși în dietă se pot strecura și de aici înainte elemente, cari sě-i turbure planurile de acțiune „constituțională“, decă din bună vreme nu va lua tóte měsurile trebuinciόse pentru a-le face incapabile în viitor. Și fiind-că la ordinea dilei în dietă vor veni în sesiunea de tómnă cestiuni, cari nu pot fi

---

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Călin.

— Schiță. —

Cu audul slăbit de durere abia mai póte prinde din depărtare stigătele „Ura!“ ale camaradilor în luptă și țipetele de durere ale tovarășilor, cari, ca și el, zac răniți pe câmp....

Musica și corul sună din depărtare tot mai încet, deșteptând un simț de durere în sufletul lui Călin.

E frig! Grozav de frig! Plóia curge cernută, — dér mereu.

E ud până la piele și hainele și le-a făcut lac de noroiu în sbuciumul durerii.

Sângele amestecat cu glod e scórță d'asupra rănilor. Nu se mai věd nici ale câte-va picături de lacrămi, ce — póte — pentru ultima óră le varsă Călin.

Țipetele desperate ale răniților dinprejur, — cari au vizita de jaf, și schingiuire a dușmanului nemulțămit cu suferința celui cădut — věrsând gróză'n sufletul lui redeșteptă cele din urmă puteri, ce le mai are și încércă.... Se ridică sprijinindu-se cu mâna, ce-o mai are sdravănă; se ridică cu greu pe un genunchiu, și, nesigur, în legănarea trupului slăbit, încércă a se ridica mai sus, dér un picior nu-l ajută și celălalt ceva mai mult; nu póte mai mult; vinele-i sunt scurse de sânge și capul îi este amețit; dér nu-i destul atâta, căci, greu, amețitor o lovitură-i mai apasă pe creștet și-l trântesce la pămênt...

Câte-va gemete surde — în timp ce omul, soldat advers, îl scotocesce prin tóte ascundătorile hainelor, ce acoper atâta durere — și cade'n amorțire.....

* * *

E nópte de mult. Călin nu mai scie că sufere. Sufletul și simțirea lui au uitat par'că calicia'n care zace trupul, pentru a muri mai pe urmă.

Cu mintea pe jumătate amorțită cutreeră alte locuri scumpe....

E acasă. Dér ce jale! In casă, mamă-sa, istovită de dor, tocmai murise și zăcea întinsă pe scaun, cu urmele lacrămilor pe față, ér el alături în pat se chinuesce și nu póte sě plângă.

Frații, surorile și toți ai lui plâng pe mórta. El nu plânge.

Tot satu e în casa lor, dér nimenea nu-i spune lui o vorbă: par'că nu lipsise de loc din sat... Incércă sě se mișce, dér pare ținut d'o putere mare; ar plânge, dér n'are glas și lacrămi; tot sufletu-i plânge de durere și tot nu póte plânge...

In timp ce preotul slujesce e tăcere'n casă; dér pe urmă încep țipetele mai desperate ale surorilor, când începe țintuirea coștiugului...

„Mamă!, mamă!, ne lași!? Spune o vorbă și lui Călin, mamă!...“

Cu plânsul se amestecă bătaia cuelor și, când patru vecini iau coștiugul pe umeri, sora mai mare a lui Călin nu se mai póte despărți de coștiug:

„Cum ne lași și cui ne lași! Spune-o vorbă lui Călin!...“

In mijlocul țipetelor, cari îi strîng sufletul, Călin se sbuciumă. N'are putere, dér arde de dorul d'a-și îmbrățișa mama plecată pentru vecie.

O iau pe umeri și ies...

Atunci din slăbiciunea lui se nasce putere, din ochii lui o lacrimă și din gura lui o vorbă: „Ma-mă!“ Se ridică de jumătate, dér cade iute, plesnind cu mâna noroiul tăvălit și fața i-se'ngrópă'n mocirlă într'un amar suspin.

Romulus Cioflec.

Un funcționar vechiu.

De Gr. N. Coatu.

Intr'o frumósă di din tómna asta, după eșirea băeților de la șcólă pentru amiadă, ședênd la masă mě puseiu pe patul de lângă feréstră. De acolo, priviam, cum frundele unui zărzăraș, pus cu mânușițele mele — trei ani în urmă, — pe răzorul de pămênt negru din fața casei, cădeau una, câte una. Căderea frundelor, îmi duse gândul departe.... tocmai la omul bětrân, slab și gârbov, lipsit de putere,

amânate şi a căror desbatere nu póte fi trăgănată şi prelungită cu lunile, contele Tisza vré sĕ profite iute şi degrabă de bunul prilegiu, ce i-se oferă, pentru a-şĭ duce la bun sfîrşit planul sĕu vechiŭ privitor la revisuirea regulamentului camerei.

*

Planul lui Tisza a cătrănit nespus de mult pe toţĭ corifeii partidelor oposiţioniste. C'un glas ei strigă adĭ în gura mare, că étă „Tisza — mână-tare" umblă sĕ confisce „părinţilor patriei" libertatea cuvêntului prin aceea, că conform planului sĕu de revisuire, nu li-sn va mai da voie celor cu gura spartă a ţiné discursurĭ chilometrice în dietă şi a zădărnici astfel pe mult timp votarea proiectelor de legĭ. Impotriva planului tiszaist s'a ridicat chiar în prima şedinţă a camerei. Francisc Kossuth, cel cu tocmelile şi desarmările, declarând că partidul sĕu va lupta pe capete (!) împotriva acestui plan. Tisza i-a rĕspuns dicênd, că el nu vré alt-ceva, decât „apĕrarea demnităţii parlamentului", căcĭ nu e admisibil ca un grup cât de mic sĕ zădărnicéscă şi în viitor rînduiala în dietă şi mersul regulat al desbaterilor. Tot cu acéstă ocasiune a spus Tisza, că budgetul anual şi contingentul de recruţĭ trebue sĕ fie desbătute şi primite în termin fix. Pentru revisuirea regulamentului camerei va cere alegerea unei comisiunĭ, care sĕ se ocupe cu cestiunea acésta şi sĕ facă propoşiţiunĭ dietei. A mai spus Tisza, că ministrul de finanţe va presenta în curênd proiectul de budget pe 1905 şi până când comisiunea financiară va desbate acest proiect, dieta se va ocupa de provisoriul comercial cu Italia, apoi de procedura civilă şi de cunoscutul proiect de reformă şcolară a lui Berzeviczy. Declaraţia din urmă a fost primită cu aplause generale.

*

In şedinţa de erĭ a dietei preşedintele a şi anunţat, că ministrul-preşedinte Tisza a presentat o propunere privitóre la *revisuirea regulamentului camerei*, cerênd sĕ se alégă o comisiune de 24 membri dintre deputaţĭ, care sĕ se ocupe cu elaborarea unui proiect.

Toţĭ din tóte părţile se întrébă acum, că ce va urma? Ĭi va succede óre contelui Tisza sĕ-şĭ ducă la bun sfîrşit planurile sale, când şi cum? Un mare diar vienes crede, că décă Tisza îşĭ va pune carul în pietri sĕ-şĭ scótă victorios planul sĕu de revisuire, are sĕ urmeze îndată *disolvarea dietei* şi alegerĭ noue dietale, de óre-ce, pe basa noului regulament de cameră, Tisza nu mai póte opera dieta de faţă. Părerea acésta o au aprópe tóte foile oposiţionale maghiare, carĭ dic, că scopul ce-l urmăresce Tisza cu planul sĕu, nicĭ nu este altul, de cât a provoca în dietă o constelaţie, care sĕ-l îndreptăţéscă a cânta sesiunei actuale dietale „în vecĭ pomenirea ei".

*

Marţĭ s'a deschis *dieta Bucovinei* prin nou numitul mareşal al ţĕrii bar. George *Vasilco*. In discursul sĕu de deschidere noul mareşal al ţĕrii a accentuat *necesitatea păcei naţionale* şi conlucrarea comună a tuturor partidelor, pentru a scăpa ţéra de sĕrăcire. Aduce elogii ministrului presi-dent Dr. Koerber pentru interesul manifestat faţă de Bucovina şi îşĭ esprimă speranţa, că noul president al ţĕrii Dr. cav. de Bleyleben va continua opera începută de fostul president principele Hohenlohe.

A urmat la cuvênt presidentul ţĕrii Dr. *Bleyleben*, care promite tot concursul sĕu dietei în lucrările sale şi doresce ca Bucovina sĕ progreseze pe calea înaintării continue în semnul concordiei şi a *păcii naţionale*.

In şedinţa de d. a. deputatul Dr. *Volcinschi* face propunerĭ de urgenţă în cestiunea *cumpĕrării de cucuruz* din mijlócele statutului, pentru a-se împărţi poporaţiunei misere şi pentru luarea unor mĕsurĭ energice contra *pelagrei*. Deputaţii Dr. Straucher, Onciul şi Widmann presentă mai multe propunerĭ cu privire la reforma electorală, la ameliorarea salariilor invĕţătorescĭ, la sanarea finanţelor ţĕrii, înfiinţarea unei băncĭ a ţĕrii şi desfiinţarea aşanumitelor „teritorii boerescĭ". După alegerea diferitelor comisiunĭ şedinţa se încheie la órele 8 séra.

*

In decursul acestei sĕptĕmânĭ a sosit din Constantinopol scírea, că patriarchul ecumenic a fost chemat la palat, unde prim-secretarul Sultanului, Taşin-paşa i-a declarat, că *voinţa Sultanului este, ca patriarchatul se permită Românilor din Macedonia întrebuinţarea limbei lor naţionale de către preoţiĭ românĭ în bisericĭ*. Secretarul a mai declarat, că împlinirea acestei dorinţe e inevitabilă, de óre ce *cererea Românilor macedonenĭ e sprijinită şi de câteva marĭ puterĭ*.

In urma acésta sinodul ecumenic s'a ocupat în şedinţa sa de Mercurĭ cu dorinţa Sultanului şi, orbit de patimă, *a refusat* ca şi în trecut împlinirea concesiunilor dorite de Sultan, pe motivul pĕcătos, că pretensiunile Românilor macedonenĭ n'ar fi de natură bisericéscă, ci mai mult de caracter politic. Sinodul şĭ-a formulat decisiunea sa într'un memorand, pe care patriarchul l'a dus la palatul Sultanului. Prim-secretarul Sultanului la rêndul sĕu *a refusat* sĕ priméscă memorandul patriarchatului.

Se vede încă odată din cele espuse mai sus cât de mare este ura Grecilor din Fanar împotriva Românilor macedonenĭ şi cu câtă perversitate lucréză ei pentru a nu li se acorda fraţilor Aromânĭ drepturile ce li se cuvin, dreptul cel mai sfânt de a-se ruga în bisericĭ în limba aromână.

Afacerea însĕ nu se va opri, de sigur, aicĭ, şi noi credem firm, că lupta Românilor macedonenĭ pentru limbă va eşi în cele din urmă biruitóre asupra urei şi fanatismului vrăşmaşilor.

Ajutóre pentru incendiaţĭ.

Pentru Românii nenorociţĭ prin incendiu din comunele Câmpenĭ, (Munţii apusenĭ), Ostrovul-mare (Hunedóra), Sotelec (Solnoc-Dăbâca) şi Mădăraş (Sătmar) — au mai întrat la Redacţiunea diarului nostru următórele sume:

Din **Viena** de la d-l Dr. *Emanuil Doctor* medic în Viena prin banca „Auraria" din Abrud pentru incendiaţii din Câmpenĭ şi din celelalte trei comune *100 coróne*.

Din **Mureş-Dateş** de la d-l Ioan *Catona* pentru incendiaţii din Câmpenĭ 20 coróne.

Din **Valdhid** de la d-l preot Teodor *Borza*, pentru incendiaţii din Câmpenĭ 4 coróne.

La olaltă	*124 cor.*
Transport din Nr. dela 24 Sept. (7 Oct.)	*1543 cor. 53 banĭ.*
Suma totală:	***1667 cor. 53 banĭ.***

Regele Carol la exposiţiunea agrară

Dumінecă la ora 1, Regele Carol, Principele Ferdinand, Principele Carol şi Principele Wilhelm, au visitat exposiţia agrară din Bucurescĭ.

Regele a fost întîmpinat la întrare de d-l Sturdza, preşedintele consiliului, d-nii ministrii Vasilie Lascar, Stoicescu, Porumbaru şi Giani, de d-l I. Kalinderu, administratorul domeniilor Corónei, de d-l Grecianu, preşedintele societăţii agrare şi de întregul comitet al exposiţiei.

La sosirea Suveranilor, fanfara gimnasiului Mihai Bravul intonă imnul regal.

D-l Ştefan *Grecianu*, preşedintele societăţii Agrare, se adresă Regelui şi Principilor, cu aceste cuvinte:

„Va rĕmâné memorabilă frumósa di de astă-dĭ şi se va puté numi diua de sĕrbătóre a agriculturei, căcĭ privind orĭcine mulţimea adunată din jurul Maiestăţilor Vóstre, de sigur va dice, că tótă ţéra se veselesce, ca şi noi, vĕdênd pe regele Carol, însoţit de primele 2 generaţiuni ale Dinastiei Sale, venit aicĭ ca sĕ salute, în prima exposiţiune a Societăţii agrare, începuturile de deşteptare ale bunei şi harnicei munci a pămêntului.

„Fie decĭ bine-cuvêntată de Dumnedeŭ prima întrare a Suveranului nostru în incinta acésta!

„Da, Majestate! Toţĭ agricultorii de la cei mai marĭ până la cei mai micĭ, fără îndoială resimt şi preţuesc aceeaşĭ mulţumire ca şi noi Societarii Agrarieni. Şi afirm acésta, nu fără temeiu, căcĭ sunt vădite şi marĭ pildele ce întréga ţéră recunósce că ne daţĭ Majestatea Vóstră, prin cultura şi îmbunătăţirile ce mereu faceţĭ în tóte judeţele pe unde există câte unul séu mai multe Domenii Regale şi de ale Corónei".

D-l Grecianu arată apoi scopul acestei exposiţiuni, aduce elogii d-lui dr. Istrati şi mulţumesce tuturor autorităţilor, carĭ au dat concurs acestei exposiţiuni.

Spune că opera realisată e mare şi că meritul nu aparţine individual nimĕnui, ci tuturor împreună.

D-l Grecianu termină cu cuvintele:

„Salutând în numele Societăţii Agrare a marilor proprietarĭ din România, venirea Majestăţei Vóstre în mijlocul nostru pentru a vedé puţinul ce am făcut, rog pe Dumnedeu ca sĕ aibă grijă şi sĕ ocrotéscă sforţările ce face agricultura românéscă".

Regele rĕspunse spunênd, că a ascultat cu o deosebită atenţie cuvintele pline de dragoste ale d-lui Grecianu, preşedintele societăţii agrare. Dise că a urmat cu un viu interes pregătirile exposiţiei, că cunósce greutăţile ce s'au întêmpinat şi că se bucură, că póte admira resultatul muncei ce s'a depus.

Adaugă, că privesce cu o mare bucurie acéstă exposiţie, care presintă bogăţia ţĕrii şi doresce ca ea sĕ fie de un interes real şi un îndemn pentru propăşirea agriculturei nóstre.

D-l Sava *Şomănescu*, s'a adresat către Rege cu următorul discurs:

Sire,

Vĕ rog sĕ-mĭ permiteţĭ, ca preşedinte al comitetului executiv, sĕ presint Majestăţiii Vóstre, persónele carĭ au luat parte la facerea acestei exposiţiuni şi sĕ vĕ mulţumesc atât în numele comitetului cât şi în numele agrarienilor pentru buna-voinţa cu care aţĭ luat sub înalta protecţiune a Majestăţei Vóstre exposiţiunea societăţei agrare.

Acéstă exposiţiune, Majestate, represintă un capital de muncă ce Majestatea Vóstră a depus în lunga oblăduire de 38 de ani, în acéstă ramură de producţiune agricolă.

Providenţa va ajutat ca din 2 micĭ principate vasale sĕ faceţĭ un regat respectat de tóte statele marĭ, admirat şi stimat de tótă lumea civilisată.

Dea Dumnedeu, Majestate, ca şi pe terenul economic sĕ câştigaţĭ aceiaşĭ laurĭ, sĕ faceţĭ ca şi în casa sĕracului sĕ se introducă bunul traiŭ şi prosperitatea. Acésta

---

care, trecênd o viéţă îndelungată, împestriţată cu fericirĭ şi nefericirĭ socotesce traiul ca o povară şi care, cu cea mai mare mulţumire aştéptă césul morţii, desgustat fiind de lumea acésta.

Imĭ era drag, lucru mare, acel zărzăraş şi de aceea, îngrijam de el, ca o mamă, de copilul sĕu. Ah!... cu câtă bucurie îl priviam în primăvară, când începuse a-şĭ desvĕli mugurii, dând nascere la frunde verdĭ şi la floricele albe, cu atâta întristare îl priviam acuma, când acele frunde, sătule de viaţă şi îngălbenite ca vai de ele, n'aşteptau decât cea mai mică bătaie de vênt, pentru a dice: „rĕmâi sănătósă lume".

O di, douĕ, mult trei, vor mai fi, îmĭ diceam, până ce nemilósa brumă le va veşteji pe tóte.

O di, douĕ, trei, mult o sĕptĕmână şĭ sigur că va veni Iérna, prietina bogaţilor şi duşmana sĕracilor, cu gerul cel aspru şi cu crivĕţul cel puternic.

Vai!.... sĕrmanul zărzăraş, mult îi duc grija că găsindu-l crivăţul încărcat cu promorócă la Bobotéză, îl va rupe şi nu voiu mai avé fericirea ca la vara viitóre sĕ-i mai gust fructele atât de dulcĭ şi de gustóse şi sĕ mai dorm sub umbra grósă, pe lăghicerul de lână ţigaie ţesut de mama pe când era fată mare.

Nu sciu dĕu, ce va face şi moş Vintilă, vecinul de alăturea, om bĕtrân, bolnav şi sĕrac lipit pămêntului; căcĭ, tótă vara nu s'a putut urni de-acasă, din care causă ogorul i-a rĕmas pârlógă. Mai mult, ca sigur, că décă cei bogaţĭ nu se vor gândi la el, mai ales că n'are feciorĭ care-s cu durere pentru părinţĭ, în căsuţa lui mică, cu păreţĭ subţirĭ, cu sobă rea, cu fereştĭ şi uşĭ stricate crivĕţul întrând cu mânile în şoldurĭ, cum dice Românul, îl va preface într'un morman de carne îngheţată!

Cum stam dus pe gândurĭ, un glas dămol şi jalnic, trecênd prin geamurĭ, ajunse la urechi-mĭ, dicênd cuvintele:

„Induraţi-vĕ şi de mine pĕcătosul!.... Fie-vĕ milă, şi din prisosul d-vóstră miluiţĭ pe acest nenorocit!... Boda proste!.... Boda proste!.... Dumnedeu, sĕ vĕ dăruiéscă sănĕtate!"...

Ieşiĭ afară, sĕ vĕd cine e. Un om înalt, nu tocmai bĕtrân cu faţa slabă, ascunsă într'o barbă lungă încâlcită şi murdară, îmbrăcat cu nisce haine sdrenţóse şi terfelite, schiopătând de un picior, pe care abia îl tîra, sprijinindu-se de un bĕţ cioturos, avênd în spinare o păreche de desagĭ plinĭ cu făină de păpuşoiu, şedea la pórtă şi cerea milă. Vorbele-i duióse şi înfăţişarea lui atât de tristă, mĕ făcură sĕ cred că în adevĕr e cerşitor şi, cum sunt milos şi darnic în felul meu, strig la servitóre:

„Marghioalo!.. Na!... dă 20 de bani acelui nenorocit".

„Mai stăi o leacă, Marghioală," strigă nevasta, sĕ-ţĭ dau un sfert de pâne, sĕ-i ducĭ. Sĕrmanul!... o fi flămând!...

»Boda proste!... Dumnedeu sĕ vĕ miluiéscă!" îl aud érăşĭ, după-ce servitórea îi dete gologanii şi pânea.

Gemênd şi oftând, porni spre altă casă. Privind lung după dênsul, o mulţime de idei, date uitărei prin formarea altora nouĕ, îmĭ veniră în minte şi ca într'un tablou lucrat frumos mi-se arătară înaintea ochilor: ba palate marĭ cu odăi multe şi îmbrăcate luxos, încunjurate cu grădinĭ frumóse şi locuite de ómenĭ bogaţĭ; ba corturĭ ţigănescĭ luminate cu focurĭ de hlujenĭ, împrejurul cărora stau ţiganii carĭ, înăduşiţĭ de fumul cenuşiu, ţinêndu-se cu mânile de pântece, tuşesc într'una; ba case ţĕrănescĭ făcute prost, de prin satele boerescĭ, locuite de ómenĭ ce în tótă viaţa se luptă cu miseria; cum şi o mulţime de ómenĭ nenorociţĭ, carĭ orbĭ, carĭ ologĭ, carĭ damblăgiţĭ, stând pe la caprele podurilor şi pe la uşile bisericilor, cerênd milă de la cei avuţĭ.

„Hrâşti!"... Un sgomot metalic... Césul din părete mĕ anunţă, că mai sunt cincĭ minute până va suna óra, când trebuia sĕ întru în clasă. Indată, îmĭ veniră în minte lecţiile de ascultat şi de predat în şcólă la copii, pentru amiadă. Netedindu-mĭ pĕrul pe cap, aşedêndu-mĭ gulerul şi legătórea la gât şi ştergêndu-mĭ ghetele

pentru binele tuturor Românilor și pentru gloria dinastiei Majestății Vóstre.

Vě presint Majestate pe d-l C. Mihail unul din cei mai marĭ proprietarĭ din Oltenia și care împreună cu d-nii I. Alexandrescu, C. Colibășanu, I. Poenaru Bordea Neculai Cincu au contribuit la realisarea acestei exposițiuni; asemenea d-nii N. Negrea și Virgil Toroceanu carĭ ambii au organisat și făcut acéstă exposițiune. D. Toroceanu este directorul technic și executorul planurilor exposițiunei.

Sě trăițĭ Majestate, sě trăiéscă Regina, sě trăiéscă Dinastia.

Regele a visitat după aceea cu de-amăruntul pavilionul central al agriculturei; produsele agricole și grajdurile d-lui Apostolu; grajdurile fraților Săceleanu; frumoșii cai de pe domeniul Corónei; grajdurile d-lor Cantacuzino-Pașcanĭ și Costandachi; taurii și vacile d-lor N. Filipescu, Kaufman, Urseanu și Bolintineanu; trei frumóse cămile și un pui de cămilă ale d-lui general Fotino; oile, berbecii și caprele d-lui Kaufman; râmătorii d-lui Stelian Ionescu; caii d-lor G. Iliescu Măciucă, C. Miclescu, Pariano, locotenent Stroe, general Angelescu, maior Caribolo, căpitan Stăncescu, ai primăriei Capitalei, trei cai frațĭ Șoimu, Breazu și Pascu de pur sânge anglo-arab ai d-lui Al. Ciurcu, președintele Sindicatului diariștilor; caii uzinei de gaz; ferma Statului Studina și pepiniera Istrița, etc., etc.

Regele a visitat apoi lăptăria fermei Paiano, „Stupina“, soc. Cooperativă de producțiune, mașinile agricole, fabrica Fowler, exposiția de paserĭ a d-lui Zaharia; produsele închisorilor; vagónele din atelierul societății tranvaiului din Bucurescĭ; produsele atelierelor închisorii Văcărescĭ; a atelierelor de la Plărescĭ, etc.

Suveranul și principii au întrat după aceea în pavilionul regal, unde s'a servit șampanie.

După câte-va minute Regele și familia regală au visitat pavilionul ministeriului de domenii, al fabricei de brichete, sonda uzinei Lemaitre, pavilionul reginei, pavilionul în stil maur cu produsele domeniului Dersca din Dorohoiŭ, frumosul pavilion al domeniilor Corónei, cu variatele și interesatele sale produse și pavilionul cu industria casnică.

* * *

La orele 4 și jumětate Regele și Altețele Lor, după ce au felicitat pe d-l Grecianu și întregul comitet, au părăsit exposiția, ducêndu-se la gara Mogoșóia, de unde cu un tren special au plecat la Sinaia.

Neînțelegerile din Hěrman.

Articolul nostru de fond din numěrul trecut, relativ la certele, ce au isbucnit între poporenii comunei bisericescĭ din Hěrman, a avut rěsunetul dorit la Românii din acéstă comună, căcĭ deja am și primit de la ambele tabere rěspuns la cele afirmate în amintitul articol.

Adĭ sěptěmână am vorbit în genere despre neînțelegerile din Hěrman. N'am întrat în aměnunte. Lămuririle ce ni-se dau și de către uniĭ și de către alțiĭ, ne pun în posițiunea de a ne ocupa mai cu deaměruntul de vrajba din Hěrman, mai ales după ce cele două foi maghiare din Brașov „Brassoi Lapok“ și „Brassoi Hirlap“ deja au luat în afacerea cu publicarea concursului pentru posturile de învěțător la școla română gr. or. din Hěrman, care a dat nascere acelei vrajbe, una partea preotului și a ómenilor sěi, cealaltă partea celor nemulțumițĭ.

Noi, pe carĭ ne dóre așa de mult orĭ de câte-orĭ vedem, că între fii neamului nostru isbucnesc certe și neînțelegerĭ, fie în jurul bisericei séu în jurul școlei, neînțelegerĭ și certe, ce nu pot decât sě ródă la rădăcina binelui nostru obștesc național, vom stărui numai și numai ca dreptatea și adevěrul sě iésă învingětóre.

Suntem gata a contribui din parte-ne, ca sě se lămurescă lucrul în interesul poporului și al școlei din Hěrman. De aceea vom reveni asupra rěspunsurilor amintite, ce le-am primit din ambele tabere, dându-ne apoi părerea nóstră de sine stătător, fără de a ține sémă décă ea va plăce orĭ nu unei părțĭ séu celeilalte.

SCIRILE DILEI.

— 30 Septemvrie v.

Familia regală română la Iașĭ. Mâne, Vinerĭ, la órele 4 d. a. vor sosi Regele și Regina României însoțițĭ din Principele și Principesa României, principele Carol, principesa Elisabeta și principele Wilhelm de Hohenzollern la Iașĭ, ca sě asiste la sfințirea bisericelor Sf. Nicolae și Trei Ierarchĭ și la serbarea centenarului Seminariului „Veniamin Costache“. Serbările aceste dureză 4 dile întregĭ și vor fi de o splendóre rară. Sâmbătă se va sfinți biserica *Sf. Nicolae*, fondată la anul 1493 de Stefan cel Mare, ér Duminecă biserica *Trei Ierarchĭ*, fondată la anul 1639 de Vasile Lupu Voevod. Ambele aceste bisericĭ au fost acum din nou restaurate sub domnia regelui Carol și sunt de o frumseță rară.

Lunĭ în 4 Octomvrie v. are loc serbarea împlinirii de o sută de anĭ de la înființarea seminariului teologic „*Veniamin Costache*“. După un serviciu solemn divin ținut diminéța în Metropolia din Iași și după panahida slujită întru pomenirea metropolitului Veniamin Costache, întréga Familie regală va pleca în procesiune la seminariul „Veniamin Costache“. Procesiunea va fi deschisă de gendarmii călărĭ, urmeză apoi corul mitropolitan, Metropolitul Moldovei urmat de întreg clerul, Regele Carol însoțit de Principele de Corónă, principele Carol și principele Wilhelm de Hohenzollern, suita regală cu miniștrii, prefecții, deputații, senatorii și consulii, Maj. Sa Regina, Principesa României, principesa Elisabeta cu dómnele de onóre în trăsurĭ, urmeză apoi curtea de apel, tribunalul, profesorii, consiliile comunale și județene etc. etc. Procesiunea e încheiată de un pluton de gendarmĭ călărĭ. La seminar se va face sfințirea apei. Aci vor vorbi Metropolitul și ministrul Haret, ér Maj. Sa Regele va rěspunde. Marțĭ Familia regală va visita tóte instituțiunile publice din Iașĭ, ér Miercurĭ diminéța va pleca spre Bucurescĭ.

Grănicerĭ românĭ rěsplătițĭ. In numěrul trecut de Dumineca adusesem scirea despre incidentul întîmplat la granița bulgaro-română, unde s'au distins grănicerii românĭ Ifrim Constantin și Ioan Badalan prin purtarea lor curagiósă și corectă față de atacul unor contrabandiștĭ bulgarĭ și a soldaților pichetului bulgar, carĭ pușcaseră asupra lor. Acum cetim în foile din România, că numiții doi grănicerĭ românĭ au fost lăudațĭ pentru atitudinea lor bravă în fața companiei de grănicerĭ românĭ și au fost rěsplătițĭ cu o sumă frumósă de banĭ. Grănicerul Ifrim a primit 200 lei, ér Badalan 100 lei.

Sěmănăturile de tómnă în România. După ultimul raport al ministeriului român de domenii sěmănăturile de tómnă se presentă în întréga România bine. Pășunele de asemenea sunt mulțumitóre, ér culesul viilor continuă cu resultat bun.

Căsětoriile din luna August. In luna August a. c. s'au încheiat în Ungaria și Croația 8572 căsětorii, și anume 7753 în Ungaria și 819 în Croația-Slavonia. Din acestea 1219 (14.2%) au fost căsětorii mixte, din carĭ în Croația-Slavonia numai 4315.1% din căsětoriile de acolo). Căsětorii între creștinĭ și jidovĭ s'au încheiat 52 și anume în 20 casurĭ a fost miresa jidóvcă, în 32 casurĭ mirele. Din 1177 căsětorii mixte încheiate în Ungaria, în 286 casurĭ s'a făcut învoire cu privire la religiunea copiilor și anume în 130 casurĭ în favorul religiunei tatălui, în 156 casurĭ în favorul mamei. Din 52 căsětorii între creștinĭ și jidovĭ nu s'a făcut învoială decât în 17 casurĭ și anume în 14 casurĭ în favorul partidei creștine, în 3 casurĭ în favorul partidei jidovescĭ.

Congresul scientific român, ce s'a deschis Dumineca în Constanța, a dat prilegiu la numěroșĭ învěțațĭ doctorĭ și profesorĭ din România spre a-șĭ espune resultatul cercetărilor lor. Congresul a ținut trei dile și afară de conferințele despre carĭ am amintit în numěrul de erĭ, au mai vorbit următorii domnĭ: Dr. Petrini-Galațĭ a tratat bóla *sifilisului*. Invěțatul doctor și profesor a arătat, că toțĭ cei ce s'au ocupat până acuma cu găsirea baccilului sifilisului, s'au înșelat. Contagiunea virusului (otravei) sifilitic este atât de difusibilă, încât nicĭ cauterisarea cu ferul roșu, imediat după infecție, nu preservă contra infecției, ceea-ce dovedesce, că el a și întrat în sânge. Experimentele doctorului Metschnikoff din Paris au deschis un câmp fertil pentru a dobêndi cu timpul un vaccin imunisător în contra sifilisului. Dr. Petrini arată, că fórte multe casurĭ se fac pe căi inocente, cu un pahar séu prin sărutat etc. Sifilisul a fost și în vechime și deja Abraam, Sara, David etc. au suferit de acéstă bólă. Conferențiarul constată că una din causele pentru cari acéstă bólă se propagă așa de mult, este și faptul că e considerată ca o bólă rușinósă și se tăinuesce de cei ce o au. N'ar trebui sě fie astfel. Un bolnav e bolnav, bolile nu sunt pedepse de la Dumnedeu, ci pacoste provenite din nesciința omului, decĭ sifilisul trebue căutat *la lumina dilei* fără a se mai ascunde.

Dr. *Istrati* a făcut a treia di un fórte interesant comunicat despre cromatica séu *boiangeria-vopsitoria* poporului român, arătând că terminologia, afară de rare escepții, este *latinéscă*. Din păcate astădĭ acéstă ramură industrială a trecut *în mânile Evreilor*.

Impușcat la vênătóre. Din Cernăuțĭ se telegrafiéză, că consilierul român de tribunal d-l Stefan *Grigorovicĭ* a fost împușcat alaltăerĭ cu ocasiunea unei vênătorĭ de părintele Dracinschĭ, din nebăgare de sémă, în frunte. Glonțul i-a perforat craniul și a trecut prin creerĭ. Starea lui Grigorovicĭ e desperată și nu e speranță de scăpare.

Viéță lungă. In strada Rahovei din orașul Brăila a rěposat alaltăerĭ femeia Gheorghina Munteanu în etate de 117 anĭ.

Inviat din morțĭ. Lucrătorul Albert Krauss în etate de 26 ani, care locuesce la soru-sa în comuna unguréscă Kisteteny, s'a îmbolnăvit Vinerea trecută pe neașteptate, cădênd fără simțire la pămênt. Medicul chemat la fața locului a constatat mórtea lui Krauss, causată de dambla. Vinerea cadavrul lui Krauss a fost aședat pe-o căruță spre a fi dus în comuna Nagyteteny, unde era sě i se facă obducțiunea. Carul făcu-se deja un drum de vre-o 4 chilometri, când rudeniile lui Krauss observară, că mortul începe sě se mișce. Deodată Krauss se sculă spre spaima tuturora în picióre și privi mirat la însoțitorii sěi. Toțĭ o luară la fugă și numai după ce observară, că Krauss trăesce aevea, s'au reîntors la căruță și bucurându-se de învierea lui l'au dus în triumf în comună înapoi.

Órele de birou la filiala „Albinei“ cu începerea de la 17 Oct. n. 1904 vor fi de la $7^1/_2$ óre a. m. până la $1^1/_2$ óre d. a. Óre de cassă de la 8—1 din di.

O principesă — cerșitóre. In registrul morților orașului Varșovia se putea ceti dilele trecute următorul nume: „Principesa Eleonora Massalska — cerșitóre“. Rěposata făcea parte din o veche și bogată familie litvană, care perduse în anul 1863 întréga sa avere. Tatăl principesei s'a sinucis de supărare, ér fata s'a mutat la Varșovia, unde prin lucrul mânilor ei și prin óre, pe carĭ le da unor eleve începù sě-șĭ câștige pânea de tóte dilele. Imbětrânind, câștigà tot mai puțin, căcĭ elevele o părăsiră. Mai pe urmă se vědù silită a-șĭ lua locuință într'un sat ca sě nu piéră de fóme. Cu puține dile înaintea morții ei, primi scirea că o veche rudă a ei murise în Florența, testând un legat de 200,000 ruble pentru „cea mai sěracă rudă a sa“. Un advocat din Varșovia se declarà gata a duce pe cheltuiala sa pe principesa la Florența, ca acolo sě facă în numele ei pașii necesarĭ pentru câștigarea acestui legat. Principesa însě, care ținea fórte mult la titlul ei, refusà ofertul și continuà mai departe viéța ei miseră. Dilele trecute cădù de obosélă în mijlocul drumului și transportată la spital murì aci după puține óre.

O statistică tristă. In Statele-Unite (America) au murit în anul 1903 10,000 persóne din causa multor ciocnirĭ și derailărĭ pe căile ferate americane, ér 76,533 persóne au fost grav rănite.

și hainele cu peria, pentru a puté fi esemplu de curățenie micilor copilașĭ, ce-mĭ erau încredințațĭ sě le dau educațiune și întrucțiune, întraiŭ în clasă....

* * *

Amurgise... ba întunecase chiar bine, și cum nu rěsărise luna încă, nu se vedea om cu om, decât la apropiere fórte mare. Liniștea, tăcerea și monotonia întreruptă din când în când, de lătratul cânilor, carĭ aci vedeau un trecětor pe drum, aci audiau vr'o urlătură de lup, în pădurea din apropiere, și de huhuratul cucuvelelor ce sě rěsfățau pe turnurile bisericei, stăpâneau satul; deóre-ce gospodarii, obosițĭ de la culesul păpușoiului, se culcaseră de vremior. Cum ședusem la masă, copilașii: Ghiță, Costică, Victor și Lică, obosițĭ de atâtea jocurĭ în timpul dilei, se culcară. Nevasta, aședêndu-se pe un scaun lângă pat, la lumina lămpii, cusea în puncte, pe canva, o cămașă de nópte; ér eu, la masă la aceeașĭ lumină, îmĭ pregătiam lecțiile de predat în școlă, a doua di. Mě țineam de sfatul, dat pe când eram elev în școla normală, de profesorul de pedagogie, d-l Solomon Haliță, că: „nu-i este permis unui învěțător sě între în clasă, nepregătit din lecțiile ce are sě predea școlarilor. „Sě fi cât de bun dascăl și sě fi dobă de carte“, dicea dênsul, „décă nu țĭ-ai pregătit din timp lecția de predat, n'ai sě poțĭ nicĭ odată reuși bine“.

Cam după două césurĭ de ocupație aud o ciocănitură la crâșma din fața casei mele.

„Trebue sě fie vr'un bețiv“, dise nevasta; îi arde gâtul“.

Așa și era. Nu trecù mult și aud ușa deschidêndu-se. Ieșiĭ în cerdac.

„Hă! hă, ă! da cu nóptea bună jupânésă crâșmăriță!....

„Bună sě fie, bade Sandule, da ce horhăeștĭ pe la vremea asta?...

Era Sandu lemnaru, un bețivan de frunte. Se întorcea de la crâșmele din cealaltă mahala.

„Adă o garafă de vin și nu mě mai întreba mult“.

„Țĭ-oiŭ aduce bade Sandule, da întâi adă paralele icea!...“

„Cum? nu mě credĭ?...“

„Dă!... Ce-i în mână nu-i minciună!“

„Tralala-la!... la!... adă mai repede fa crâșmăriță că te ia dracu acuș!... Ai înțeles?...“ Era beat cuc.

„Am înțeles; însě adă parale!“...

„Na!....“

Când o trântit banii fie tejghe, s'o audit cine scie de unde. I-o adus vinul.... Luând paharul în mână o început sě cânte:

Așa scrie pe hârtie
In pahar sě nu rěmâie;
Că în fundul paharului
E cinstea bețivului!....
Hu! hui!... hu!...

Mai adă o garafă!...

A!... tralala!... tralala!...
Vinu-i bun, ocaua-i mică
Crișmărița-i frumușică!..i
Hi, hi! hi!...“

Cânta, bea și chiuia.

După ce o mântuit paralele, cu chiu

Rĕsboiul ruso-japones.

In situaţiunea de pe câmpul de rĕsboiŭ din Orientul îndepărtat, a întrat cu diua de 2 Octomvrie o întorsătură la care nimenī nu se aştepta şi care produce în lumea întrégă sensaţie nespus de mare.

Kuropatkin, generalissimul armatelor rusescī, a dat în acea ḑi un manifest către trupe, în care spune rupt ales, că *s'a sfîrsit cu retragerea* şi că simţindu-se destul de tare, *va trece din defensivă* (apĕrare) *în ofensivă* (atac). In lupta cu Japonia, ḑice Kuropatkin, Ţarul a trimis o putere armată destul de mare pentru a asigura armelor rusescī victoria şi mereu va trimite ḑecī şi sute de mii, „fiind-că se împlinesce cu rigóre neînfrântă voinţa neschimbată a Ţarului de *a birui pe inimic*“. — „Orī cât de marī jertfe ar trebui sĕ aduceţī — ḑice Kuropatkin soldaţilor sĕi — voi trebue sĕ fiţī pĕtrunşī de conscienţa, cât de importantă este victoria pentru Rusia şi cât de necesar este *a mântui pe fraţii noştri din Port-Arthur*“...

A mântui pe „fraţii din Port-Arthur!“ — Etă o problemă din cele mai uriaşe, ce ş'a propus a o deslega generalissimul armatelor rusescī manciuriene. Sĕ se scobóre adecă de la Mukden în jos spre miaḑă-ḑi, sĕ trécă prin focul şi sabia inimicului şi sĕ rĕsbată până la mare, acolo unde ferestra Rusiei spre Marea-galbenă, Port-Arthurul, e împresurat de Japonesī, bombardat şi asediat de atâta amar de vreme.

E lucru firesc, că înaltele cercurī militare din lumea întrégă sunt viu preocupate de acest plan uriaş al lui Kuropatkin şi mulţī nu-şī pot esplica, cum vine el sĕ vorbéscă despre „sutele de mii“ de soldaţī ruşī, ce s'ar afla aḑī în Manciuria? Primit'a el în timp relativ scurt, după lupta de la Liaoyang, ajutóre în ómenī şi întărirī de altă natură în mĕsură aşa de mare, încât sĕ pótă spera o victorie cu succes definitiv asupra celor peste 300,000 Japonesī câţī se ḑice, că se află aḑī în văile şi munţii Manciuriei de sud, afară de cei de la Port-Arthur? Şi cum va puté el sĕ străbată o distanţă de 400 chilometri (cam ca de la Budapesta până la Orşova) spre a ajunge de la Mukden la Port-Arthur? Pe acéstă lungă distanţă Japonesii orī unde pot sĕ-i pună în cale piedecī greu de înfruntat; îi vor resista cu furie şi vor crea Ruşilor multe şi fioróse băi de sânge asemenea celor de la Wafanku şi Liaoyang.

Asupra acestor întrebărī noi cei din depărtare nu putem judeca cu destulă temenicie, fiind-că situaţiunea adevĕrată nu se cunósce, decât de aceia, carī conduc sorţii acestui rĕsboiŭ înfricoşat. Un lucru însĕ e sigur. Kuropatkin n'a putut sĕ dea amintitul ordin de ḑi către armată, decât în casul când şī-a tras bine séma cu forţele de carī dispune, pentru a ataca. Comandantul unei oştirī nu póte sĕ risce asemenea ordine şi hotărîrī, fără a nu-şī fi făcut un calcul temeinic. Imprejurările însĕ carī l'au determinat pe Kuropatkin a lua o astfel de hotărîre, sunt de-ocamdată o taină înaintea muritorilor de rĕnd.

Din faptul, că Japonesii n'au urmărit mai departe pe Ruşī până la Mukden, precum şi din împrejurarea, că ei s'au oprit pe loc şi de-o lună de ḑile nu fac altceva, decât sĕ fortifice posiţiunile, ce le au ocupat, resultă neîndoios, că lor nu li-era o taină planul inimicului. Astfel abia acum după o lună şi mai bine par a-se adeveri faimele, ce se rĕspândiseră că Oyama şi cu ai sĕi încă a doua ḑi după retragerea Ruşilor de la Liaoyang s'au pus serios pe lucru, căutând a-se întări pentru casul când Kuropatkin s'ar întórce din nou asupra Liaoyangului.

Despre evenimentele mai nouĕ telegraful aduce următórele scirī:

Ofensiva Ruşilor.

După o telegramă oficiósă ruséscă trupele rusescī au început atacul contra Japonesilor la 6 Octomvrie. In acea ḑi locţiitorul *Alexiew* a avut cu *Kuropatkin* la Mukden o lungă consfătuire, după care Kuropatkin a dat ordin armatei de a începe marşul de înaintare.

Armata rusésca înaintéză spre miaḑă-ḑi pe un front lung şi larg. O parte mare a armatei a trecut deja rîul Hunho şi s'a apropiat aşa de tare de posiţiunile de luptă ale Japonesilor, în cât ambiī inimicī au început un puternic foc de artilerie, care se consideră pretutindenī ca întroducerea luptei celei marī. Va fi se crede, o luptă mai gróznică de cât cea de la Liaoyang, căcī nu mai puţin de *600000 ómenī îşī stau faţă 'n faţă, cu 1800 tunurī.* Puterile inimicilor sunt cam egale.

Posiţia de luptă a Japonesilor se întinde pe un larg semicerc de-asupra Liaoyangului şi cheia acestor posiţiunī se ḑice că sunt munţii din jur de Yantai. Aicī probabil, se va da prima luptă mare.

Din *Mukden* se vestesce, că în diminéţa ḑilei de 11 Octomvrie *s'a început lupta cea mare.* Centrul rusesc a deschis un viu foc din tunurī. Japonesiī n'au întrat încă în acţiune.

La Liaoyang — spune o depeşă sosită la ministeriul de esterne din Roma — Japonesiī dispun de posiţiunī bine întărite pe o întindere de 28 chilometri, ér la flancurī (aripe) dispun de trupe numĕróse. Armatele inimice au întrat deja în contact prin ciocnirī mai micī. Numĕrul tuturor armatelor inimice este de peste 600.000 ómenī. Ruşiī cred, că lupta cea mai turbată se va da pentru Yantai, care forméză cheia tuturor posiţiunilor japonese.

Agenţia „Reuter“ primesce din Tokio scirea, că după faimele rĕspândite acolo, Ruşiī trecênd rîul Hunho, *au atacat pe Kuroki* şi au ocupat o posiţiune a lui. Japonesiī primind întărirī însemnate au reocupat'o din nou. Pierderile sunt marī de ambele părţī.

O telegramă în acelaşī sens primesce şi ḑiarul „Times“ din Londra. Se spune în acéstă depeşă, că la primul atac lui Kuropatkin i-a succes a cuceri de la Japonesī Panyuku. *Oyama* insciinţat despre acest succes al Ruşilor, a trimis ajutóre însemnate generalului *Kuroki*, căruia cu marī pierderī i-a succes a redobândi posiţiunea pierdută şi a opri pe Ruşī în înaintare.

Alte telegrame venite prin Londra afirmă, că Ruşiī au început atacul spre nord de Yantai. Lupta continuă pe ambele părţī cu mare înverşunare. In câteva ḑile, ea se va decide.

Despre mişcările Japonesilor nu se scie nimic positiv. Se presupune numai, că *Oyama* şī-a trimis spre miaḑă-ḑi o parte însemnată a trupelor, ca sĕ sprijinéscă armata asediatóre de la Port-Arthur(?) Alţiī cred, că *Kuroki* spre rĕsărit ér *Fusima* spre apus fac mişcărī încunjurătóre, pentru a împresura pe Ruşī la nord de Mukden(?) şi a-i tăia de la basa de operaţiune.

Mareşalul *Oyama* a dat o proclamaţie către poporaţiunea din Liaoyang, în care îi face cunoscut, că în curênd se *va da la Liaoyang o luptă mare.*

Port-Arthur.

Depeşī private ale ḑiarului „Daily Mail“ primite din Cifu vestesc, că un Rus sosit acolo din Port-Arthur a adus scirea, că până la 8 Octomvrie şi începênd de la ultimul mare asalt neisbutit al Japonesilor, ei au bombardat fortăréţa în fie-care ḑi, fără însĕ sĕ fi dat vr'un atac serios. Cu tóte acestea în nóptea de 5 Octomvrie Japonesiī au luat cu asalt reduta de la nordul fortului Fantav, suprindênd garnisóna rusésca pe întuneric. Soldaţiī ruşī, carī n'au putut sĕ fugă, *au fost măcelăriţī.* Ne mai fiind posibile alte cucerirī, Japonesiī au încetat lupta în zoriī ḑilei. In interiorul fortăreţei nu s'a produs nicī o schimbare. Trupele rusescī îşī ţin curagiul, încrederea şi speranţa în viitor, fiind încredinţate, că armata lui Kuropatkin va sosi la vreme pentru a despresura fortăréţa. Nimenī nu se gândesce la capitulare, séu la posibilitatea, că fortăréţa ar puté fi luată. Provisiunī (de a le mâncărei) sunt îndestulătóre. Trupele sunt pline de entusiasm şi de veneraţiune pentru generalul Stössel.

Acelaşī ḑiar mai primesce tot din Cifu scirea, că echipagiul unui vapor povestesce, că de 10 ḑile sosesc la Dalny fără încetare trenurī cu soldaţī japonesī rănitī prin bombele şi şrapnelele aruncate cu mâna de Ruşī în tranşeele japonese. Continuele nesuccese ale asediatorilor au produs, în rêndurile armatei lor, depresiune.

De la comună.

Representanţa comunală a oraşului Braşov şī-a ţinut erī Miercurī în 12 Oct. adunarea ordinară în sala de la casa sfatului la órele 4 p. m. Anterior s'a ţinut o şedinţă estraordinară în care s'a ales inginerul comunal.

Şedinţa estraordinară presidată de Dr. Fr. Jekel, vicespan, s'a deschis la órele 3.

Preşedintele Dr. Jekel a anunţat, că la ordinea ḑilei este alegerea inginerului comunal, apoi a numit ca bărbaţī de încredere pe d-nii Carl Schuster, Francisc Pap, Arsenie Vlaicu şi Anton Kaszik, în comisiunea de candidare pe primarul Fr. Hiemesch şi pe membrul Iuliu Moór, ér adunarea la propunerea d-lui Hiemesch a ales pe d-nii Carl Adam şi Dr. Eugen Meţianu.

Suspendându-se şedinţa, comisiunea de candidare s'a retras şi a stabilit lista candidaţilor primind în acea listă pe următorii: I. Haner, din Făgăraş; Col. Adler din Chuieşdul de Câmpie, Ioan Fekete *Negruţiu* din Blaşiŭ şi Fr. Misky din Budapesta.

După redeschiderea şedinţei, viceşpanul a presentat lista. Dr. Carl Lurtz a cerut sĕ se publice şi numele celorlalţī petiţionarī şi sĕ se spună motivele pentru carī n'au fost luaţī în listă. Viceşpanul a rĕspuns, că E. Hein şi Bela Siebenfreund n'au fost luaţī în listă, fiind-că n'au anexat actele necesare, Andrei Mazanek n'a documentat că e inginer diplomat, I. Paksy avea diplomă de architect, ér Otto Ott de inginer mecanic, pe când legea cere diplomă de inginer.

Fiind între cei admişī de comisiunea candidătóre numai unul singur Sas, I. Haner, om mai în etate, care de altmintrea posedă cualificaţiunea deplină şi are practică îndelungată majoritatea săsésca s'a unit pentru a-l scóte pe acesta şi a însărcinat pe medicul Dr. Flechtenmacher sĕ propună de a fi ales I. Haner, ceea ce s'a şi întîmplat după-ce Maghiarii n'au susţinut nicī pe unul dintre candidaţii maghiarī, ér Românii au fost în imposibilitate de a mai stărui mai departe pentru candidatul român.

*

In adunarea ordinară ce s'a început după aceea d-l Ioan *Aron* a interpelat în ces-

---

cu vai, abia l'o dat crâşmăriţa afară. Mişelul!... şī-o vêndut orzul şi ovĕsul de sĕmênţă din pod şi tóte paralele le-o bĕut la crişmă. Am vĕḑut ḑiua femeia lui, plângênd şi jeluindu-se la tótă lumea.

„Am o fată“, ḑicea biata femeie, „şi când aş sci că o sĕ aibă parte ca mine, de un beţiv, acuma i-aş sluci gâtul“.

„Unde-i beţie, acolo-i miserie şi sĕrăcie“.

Plecaiŭ prin ogradă sĕ vĕd ce mai este. Luna rĕsărise şi părea a fi înfiptă în vêrful dealului despre rĕsărit. Celelalte dealurī, ce înconjóră satul Banca, de jur împrejur, la lumina ei, se vedeau de departe cum străjuiau şi cum, cu mărire îşī ridicau piscurile spre cerul senin şi albastru, presărat cu mii şi răsmii de stele, care mai de care mai strălucitóre. Sĕ fi putut vorbi ele ce şī-ar mai fi spus, cum în timpul nopţilor, sumedenie de lupī flămânḑī, se cobóră spre sat, pe cărările bătute, de care sunt brăzdate în lungiş şi în curmeḑiş şi pe care sătenii le străbat adesa-orī, trecênd şi venind de la ogóră, şi cum, oprindu-se din când în când, îşī îndréptă urechile la vale şi ascultă încotro sună telencile la oi, încotro găgăesc gâştele prin coteţe şi încotro guiţă purceii, ca în urmă, pentru nesăţiósa gură, care mereu cere şi nu se mai satură, sĕ alerge şi sĕ-şī pună viaţa în pericol, plătind la vremurī grele, îndrăsnéla cu blana din spinare.

Prin ogradă lucrurile stăteau neclintite, cum le regulasem de cu vreme. Vaca care îmī îndestuléză casa cu lapte, smântână şi brânză, sătulă bute, stând culcată, gemea şi rumega. Gâştele în limba lor, vorbeau din când în când în coteţ. Găinele şi curcele, cum li-e felul lor, adormiseră de vreme şi dormeau duse şi acuma. Robert, voinicul şi credinciosul câne de ogradă, mare cât un viţel şi gras cât un porc, sta rostogolit lângă gogerul porcilor; bătând cu códa mereu în pământ de bucurie că-şī vede stăpânul — se gudura împreună cu Diana, căţăluşa de vênat ce sta o lécă mai încolo de dênsul.

Andrunache, păzitorul casei de şóreci, un coşgogemite motănoiŭ, cu pĕrul roş ca de vulpe, vărgat cu pete albe, se găibarase pe un sălcâm stufos de lângă pórtă, în care vĕḑuse că în asfinţitul sórelui o mulţime de vrăbii se culcase în el, şi carī, acuma dormind duse, visau mălaiŭ. Ar fi mâncat vr'una cu mare poftă; dér, nu era chip de suit în vêrful crengilor subţirī şi spinóse, pe care stau ele.

Mi-se umplu inima de bucurie, vĕḑênd că tóte-s bune. Auḑind vorbă de om spre casa lui Stefan Lungu, care are fată mare, mĕ puseiŭ pe un butuc şi cu urechea trăgeam într'acolo. Hohote şi rîsete câte vrei. Erau flăcăi; şedeau de vorbă cu fetele, care se adunase la Ioana.

„Da cântaţī mĕi, cântecul cel nou, sĕ-l învĕţăm şi noi“, ḑicea un glas de fată.

„Il cântăm da ce ne daţī?“ rĕspundeau unii.

„Hei ce sĕ vĕ dăm?...“

„Guriţă“, ḑicea un altul.

„Hă, hă, hă!“... rîdeau şi se veseleau.

„Da hai sĕ cântăm“.

Eram cu nerăbdare, sĕ aud ce cântec nou au sĕ cânte. Cu glas tare începură:

Rujiţă de pe răsvoru
Nu me blăstăma sĕ moru.
Auḑī valea cum rĕsună
Eu cu mândra n'o duc bună;
Audī cum rĕsună valea
Şi mândruţa îmī ţine calea!

II.

Că nu ţī-am rupt eu florile
Nicī mărgăritarele.
In grădină la răchită,
Acolo-i mândr'adormită;
In grădină la sulcină,
Acolo mândra suspină.

III.

Ci le au rupt sora Mărie
Sĕ le pună în pălărie.
In grădină la ultoane
Acolo mândruţa dórme!...
In grădina cea din vale
Plânge mândruţa cu jale.

IV.

In pălăria lui Ionuţu
Care a fost al ei drăguţu.
Auḑī valea cum rĕsună
Eu cu mândra n'o duc bună;
Audī cum rĕsună valea
Şi mândruţa-mī ţine calea!...

tiunea eclerajului din Ciocrac, spunênd că felinarele sunt la distanțe prea mari unele de altele. Primarul a rĕspuns, că va lua mĕsurĭ de îndreptare, décă acésta nu va fi contrar hotărîrei aduse înainte cu doi anĭ în cestiunea eclerajului. In cas contrar va aduce cestiunea în desbaterea adunării.

*

Magistratul a făcut propunerea și adunarea a decis a-se înființa cu cheltuială de 27.248 coróne un crematoriu pentru arderea hoiturilor de animale.

*

In urma regulării frontierei, două fînațe, proprietatea orașului, anume 1 jugher 855 st. □ în hotarul comunei Satulung și 2 j. 1084 st. □ în hotarul comunei Zizin au fost trecute la teritorul României. Ministrul de interne român a întrebut primăria, décă ar fi dispusă a vinde acest teritor? Magistratul a propus sĕ le vîndă pe întâiul cu 240 c. ér pe al doilea cu 260 coróne. Adunarea a decis ca acéstă cestiune sĕ se pună la ordinea dilei la proxima adunare, ce se va convoca în termin de 30 dile.

*

Ilarie Plotogea din Tohanul nou a luat în arîndă imobilul comunei aflător în Tohanul nou cu 910 cor. Arêndașul invocând distrugerea întregei recolte prin secetă, cere sĕ-i se ierte arînda întrégă, séu măcar jumĕtate. Magistratul propune și adunarea decide refusarea cererei.

Masa studenților români din Brașov.

Cu diua de mâne, Vineri, se deschide masa studenților români de la școlele centrale române din Brașov și din nou vor primi timp de 9 luni trei-decĭ elevĭ români săraci prândul gratuit de la acéstă instituțiune humanitară, înființată de profesorii acestor scóle și îmbrățișată cu atâta căldură de inteligența română și poporul românesc de pretutindeni.

In conferența corpului profesoral ținută dilele trecute, s'au resolvat numerósele petiții incurse din partea părinților, carĭ doriau ca fii lor sĕ fie împărtășițĭ de favorul aceștei instituțiuni de binefacere. Pentru cele 30 de locurĭ gratuite au încurs 56 petiții și corpul profesoral a avut o grea problemă de resolvat, căci din cei 56 concurențĭ ar fi meritat sĕ fie primițĭ cel puțin 50 elevĭ, sĕrăcia fiind mare și dorul de lumină și cultură al copiilor români crescênd din di ce merge.

A primi însĕ mai mult de 30 elevi sĕraci n'a fost cu putință, pentru a nu periclita esistența acestei instituțiuni. Comisiunea a trebuit pe lângă tóte regretele ei sĕ se acomodeze esigențelor timpului, carĭ din di ce merge devin tot mai marĭ aicĭ în Brașov. In urma scumpetei crescênde suma de întreținere lunară pentru un elev s'a urcat în anul acesta de la 13 cor., cât a fost anul trecut, *la 16 cor.*, ceea-ce dă *un plus pe întreg anul actual de 810 cor.*, spesele totale ridicându-se astfel la suma considerabilă de *4320 cor.*

Venitul ordinar anual al actualelor fondurĭ este circa de 2300 cor., rĕmâne decĭ ca restul de 2000 cor. sĕ fie acoperit prin marinimositatea și spiritul de jertfă al instituțiunilor nóstre financiare și a publicului românesc de pretutindeni.

Este decĭ o datorință eminamente națională-culturală de a sprijini și în anul acesta cu toții, micĭ și marĭ, acéstă instituțiune binefăcĕtóre românéscă, ca nu numai restul de 2000 cor. sĕ se acopere din munificența publicului român ci prin donațiunile făcute de orĭ-ce natură sĕ créscă fondul general, ca astfel tot mai mulțĭ elevĭ români, setoșĭ după învĕțătură, sĕ găséscă adăpostul necesar la acéstă masă.

In următórele publicăm lista elevilor primițĭ pentru anul curent la masa studenților din Brașov:

A. Dela școlele medii.

Din cl. VIII. gimn.: Lionel Blaga (Lancrăm), Petru Debu (Toderița), Petru Fleșeriu (Comloșul mic), Iosif Mircea (Roșcani), Ioan Modroiu (Rîșnov), Teodor Popa (Kiskér); — *din cl. VII. gimn.:* Teofil Bucșa (Șegheșdi), Dumitru Cazac (Satulung), Ioan Dandea (Câmpeni), Victor Jula (Crăciuneștĭ); — *din cl. VI. gimn:* Iuliu Giurgiu (Brad), Nicolae Sculici (Mârcina); — *din cl. V. gimn.:* Ioan Boeriu (Ciora de sus), Iustinian Iacob (Sĕliștea Hunedórei), Aurel Magier (Bodeșdi), Nicolae Mihuț (Băița), Nicolae Popovici (Hĕrman); — *din cl. IV. gimn.:* Simeon Borzea (Viștea de jos); — *din cl. III. gimn.:* Dionisie Nistor (Arpătac); — *din cl. IV. reală:* Octavian Rĕcean.

B. Dela școla comercială.

Din cl. III. com.: Petru Manole (Bacifalu), George Stroe (Bacifalu); — *din cl. II. com.:* Valeriu Florea (Brașov); — *din cl. I. com.:* George Berniac (Topleț), Vasile Ciclovan (Caransebeș), Adam Fiștea (Rachitova), Constantin Coltofean (Brețcu), Dumitru Rădac (Mehadia), Eugen Sibiian (Dobârlău) și Lăpădat Vasilescu (Valea-bolvașnița).

Cu totul 30 de elevi.

Corespondența „Gazetei Transilvaniei“.

Din părțile Brănene, Sept. 1904.

Stimate Domnule Redactor! In urma frumosului și adevĕratului articol apărut de curênd în „Gazeta Transilvaniei“, prin care comunele și proprietarii de pădurĭ au fost făcuțĭ atențĭ asupra îngrijirei, manipulărei și cruțărei pădurilor. — ar fi ne-apĕrat necesar ca comunele cu ocasiunea proximelor restaurărĭ a primăriilor și representanțelor comunale, precum și la alegerea diferitelor comisiuni comunale prevĕdute în legea comunală din 1886, — care se vor ține până la finea anului 1904, — alegĕtorii dimpreună cu frații lor educătorĭ și conducĕtorĭ, preoțĭ și învĕțătorĭ și cărturarĭ aflătorĭ în comună, lucrând mână în mână, — sĕ alégă persóne demne și conscii de chemarea lor. In cas contrar „vai și éră vai“ de averea alodială și de pădurile comunale.

Până acum și cu deosebire de când pădurile comunale au venit sub paza unor păzitorĭ de pădure, — carĭ 'șĭ arógă titula de „Forst-Wart“, antiste de pădure, — și de când comunele nu-șĭ au gornicii lor de încredere, pădurile mai mult s'au prăpădit de cât s'au păzit de către acești pretinși „antiști de pădure“. Aceștia nu păzesc pădurile, ci păzesc cărciumile dimpreună cu samsarii unor prevaricanțĭ de pădurĭ, cu carĭ di și nópte fac închinăturĭ cu beutură și așa apoi pe cei sĕrmani, carĭ aduc gătejele uscate cu croznia, îi arată cu tulpinele aduse pe conta închinăturilor făcute, până i-a lovit sughițul. E nevoie mare sĕ se aplice persóne cu credință pentru păzirea pădurei și sĕ se esmită comisiunĭ permanente sub conducerea de consilierĭ comunalĭ, în fruntea cărora necondiționat sĕ fie primarul comunal, séu vice-primarul.

Ca primar comunal la tot casul sĕ se alégă cea mai démnă și independentă persónă din comună, care sĕ nu se lase a fi desconsiderat și apoi folosit ca un gornic séu servitor comunal din partea notarului și în esmisiuni, când călătoresc, sĕ nu-l pună notarul lângă cărăușĭ pe lădiță și el (notarul) sĕ șédă în ziț, ca un esecutor, după cum s'a întêmplat în unele comune.

Ba sunt casurĭ concrete, unde notarul a înfruntat pe primar în plenul ședinței și l'a ținut în picióre înaintea lui cât i-a plăcut, fără a ține sémă, că era președintele adunărei; apoi ședințele, contra legei, notarul le deschidea și le închidea când îi plăcea și se depărta din ședință cu țigara în gură și cu pălăria 'n cap înpodobită cu aripă de pasĕre, fără a saluta cel puțin corpul representativ.

Sĕ fi trecut óre timpul când notarul satului se punea în consultație intimă cu preotul și învĕțătorul satului și cu representanța comunei, séu cel puțin cu primarul comunal, in interesul și bunul mers de obștie al comunei? Óre pentru-că notarul are acum salariu ca un solgăbirău și accidențe după lucrărĭ private ca și un notar public regesc, sĕ se ținĕ domn mai mare, decât primarul și sĕ facă tot ce 'i place, fără se mai întrebe pe primar?

Drept aceea toțĭ alegĕtorii comunalĭ grupându-se în jurul preoțimei și învĕțătorimei și a cărturarilor din comună, sĕ alégă persóne vrednice și de încredere la postul de primar, vice-primar și consilierĭ comunalĭ, și acestia apoi după consfătuirea representanțelor comunale sĕ se pună cu inima curată în capul afacerilor comunale atât pe terenul administrărei pădurilor și alt soiŭ de avere comunală, cât și în privința altor interese ce-i privesc pe contribuabili, — carĭ până acum în fórte multe comune și cu deosebire în comunele grănițerescĭ au fost încărcațĭ cu dărĭ peste mĕsură marĭ din causa necunoscinței unor funcționarĭ administrativĭ fără praxă și orientare seriósă și adeseorĭ neconsciențioșĭ.

In acéstă causă electorală atât de importantă, energia și premergerea cu pildă bună se aștéptă de la preoțime și învĕțătorime, care e chemată și dedicată pentru binele și înaintarea poporului, de la care dilnic aștéptă multă ajutorare și mare ascultare.

Unul din popor.

Teatrul sub cerul liber.

Un proiect interesant a fost supus de curênd consiliului municipal al Parisului în privința teatrului de la Pré-Catelan; primit în mod favorabil, el va fi pus fórte probabil, în scurt timp în esecutare. Proiectul este făcut de d-l Corneille, creatorul unui teatru sub cerul liber. După economia acestui proiect, s'ar da, în tóte verile, Dumineca, representațiunĭ populare pe scena de la Pré-Catelan. Acésta ar fi un mijloc escelent de a distrage pe lucrător, instruindu-l în aer liber și abătêndu-l de la cârciuma nenorocită.

Intr'adevĕr, teatrul sub cerul liber, se arată adesea contimporanilor noștri ca unul din cele mai bune mijlóce a realisa teatrul popular. Salele teatrelor închise sunt destul de restrînse; dér mai cu sémă, cheltuielile considerabile silesc pe directorĭ sĕ facă a-sĕ plăti locurile cu mult prea scump pentru pungile micĭ.

Din causa acésta, lucrătorul, și maĭ cu sémă țĕranul, e decĭ din ce în ce mai depărtat de teatru, séu cel puțin de marile scene cu adevĕrat artistice. El se îndrumézā spre spectacolele inferióre, teatrele de bâlciŭ, cafenelele-cântânde, a căror representațiunĭ n'ar puté sĕ-l ridice către un ideal literar. Pentru a opri curentul acesta, trebue sĕ ne întórcem la concepțiunile Grecilor și ale strămoșilor noștrii din vécul de mijloc. Sunt prea strîmte sălile? Ei bine! sĕ jucăm sub cerul liber, în fața spațiului vast, unde mii de persóne vor puté sĕ asiste la spectacole. Cheltuelile fiind fórte neînsemnate, prețurile locurilor vor puté fi fórte micĭ, și va fi ușor sĕ se organiseze ast-fel representațiunĭ cu adevĕrat democratice.

Acésta a fost ideia care a condus și pe d-l Maurice Pottecher, când a sprigínit teatrul de la Bussang, unde dă, în fie-care vară, representațiunĭ fórte cercetate de către locuitorii ținuturilor dimprejur. Spectatorii, carĭ pot fi fórte numeroșĭ, șed sub cerul liber. Dér scena se apropie fórte mult de scena unui teatru. Ea are o cortină. Decorurile sunt prea simple, pentru a nu altera caracterul spectacolului.

Dómne frumos mai cântau, bată-i sĕ-i bată!...

Era tocmai cântecul, pe care l'am învĕțat eu, la Câmpul-Lung când am fost pentru lucru manual și pe care l'au învĕțat de la mine cu câte-va dile în urmă Gheorghe și Ioan, flăcăii lui moș Vasile Rotaru, când au venit și i-am arătat a face coșurĭ de nuele.

Tocmai în momentul, când vroiam sĕ ridic scările și sĕ întru în casă, aud din depărtare, un glas ce arăta durere dicênd:

„Nu mĕ lăsațĭ!... nu mĕ lăsațĭ!... Of!... Of!... mor, mĕ prăpădesc, nu mai pot!... nu mai pot!...“

Ce sĕ fie óre?... Curios lucru!... dór' de omóră cine-va pe altul îmĭ diceam, înghețându-mĭ inima de frică.

Cum ascultam și mĕ gândeam așa, un tropot de pas omenesc audiiŭ pe drum. Bărbațĭ, femei, flăcăi și fete marĭ, din mahala, alergau spre locul unde striga acel glas. Vĕdêndu-i, pe fugă și eu, după dênșii. Ce sĕ vedĭ?... Un trup omenesc, la marginea drumului, lângă un gard se svêrcolea amarnic. Moș Vasile Dranga, aprindênd o lumînare, la lumina ei îl recunoscuiŭ și împreună cu mine și alțĭ mulțĭ din cei adunațĭ; era cerșitorul care umblase tótă diulica prin sat și pe care îl miluisem și eu. Ne îndrăsnind a cere cuiva sĕ-l priméscă sĕ dórmă, se culcase lângă gard, puindu-șĭ desagii cu făină căpĕtâiu, așternându-șĭ în loc de saltea spinarea și învĕlindu-se cu pântecele, în loc de plapomă.

Il mai suciră, îl mai învêrtiră moș Vasile, sĕ-l mai aducă în simțirĭ. Fu cu neputință. Sughițând de vr'o trei orĭ își dete sufletul!...

O întristare adêncă, ne cuprinseră pe toțĭ, nedumerindu-ne ce sĕ fi avut. Sĕ însciințară primarul, care venind și vĕdêndu-l, îl lăsară sub paza a doi străjerĭ.

„Cine scie de unde o fi?... O fi avênd mamă, tată, soră, frate!... numai el scie“, diceau unii.

„Mai bine că l'a strîns Dumnedeu“, diceau alții. „De acuma, nu mai scie ce e durerea, ce e fómea, ce e setea, ce e frigul și ce e nevoia. Sufletul lui, sigur că va fi fericit, că în grele nĕcazurĭ o mai murit.

Căinându-l ne retraserăm spre căminurĭ.

* * *

A doua dĭ, primarul, însciințând parchetul, peste patru césurĭ într'o birje cu patru cai, sosiră la fața locului procurorul și doctorul de plasă.

Doctorul, făcêndu-i autopsia, constată că, fiind culcat pe pămêntul umed și rece, a căpĕtat un junghiu puternic în partea stângă, care străpungêndu-i inima de durere, a trebuit sĕ-șĭ dea sufletul.

„Acest om, a fost mare bețiv în dilele lui“, adaogă doctorul: „Privițĭ are stomacul și mațele arse de spirt“.

Când îl desbracă, cusut de vestă în parteă stângă a peptului s'a găsit atârnând, decorația: „Serviciul credincios, clasa întâia“ și într'un buzunar pe de desupt două hârtii.

In întâia era scris:

Domnule,

Nr.
29 August 1880.

Prin decretul regal Nr. sunteți numit șef de birou la acéstă prefectură. Vĕ fac cunoscut despre acésta și vĕ învit sĕ luațĭ serviciul în primire pe diua de 1 Septemvrie a. c.

(ss) X. Y.
prefect.

D-lui Gh. Bănceanu, amploiat în prefectură.

In a doua:

Domnule,

Nr.
17 Septemvrie 1888.

Prin decretul regal Nr. sunteți destituit pentru-că luând viciul beției, nu mai putețĭ conduce acest serviciu.

(ss) X. Y.
prefect.

Sĕrmanul!... era Gheorghe Bănceanu, funcționar vechiu, fost șef de birou la prefectură, ajuns în starea asta tot din causa beției.

Banca, 1904 Septemvrie 25.

Un alt teatru sub cerul liber, care funcţionéză cu cel mai mare succes, este acela al d-lui Corneille, la Mothe-Saint-Héraye.

D-l Corneille a compus special pentru acéstă scenă piese în versurĭ şi în prosă, de un ton înalt literar, şi apropiate cadrului în care ele trebuiau sĕ se jóce. De curênd s'a dat „Clopotele de la Corneville", în decorul lor natural.

Literatură.

„Reuniunea învĕţătorilor românĭ de la şcólele poporale confesionale ortodoxe din protopresbiteratele Arad, Chişineu, Şiria, Boroşineu, Butenĭ, Radna şi Hălmagiu" este lungul titlu al organului periodic oficios elaborat din însărcinarea comitetului reuniunei de Iosif *Moldovan*, vicepreşedinte. Edițiunea Reuniunei. Abonamentul 5 coróne pe an. Membri reuniunei îl primesc gratuit avênd sĕ supórte numai spesele administrative de 1 corónă pe an. Arad 1904. Tipografia diecesană. Nr. 1 şi 2 apărut acuma (32 pagini 8⁰) conţine procesele verbale ale adunarii generale XV ce s'a ţinut la Şiria în ḑilele de 28, 29 şi 30 August n., mai departe anexe şi informaţiuni.

A apărut la Bucurescĭ:

Sistema ortografică a limbei române de *Nic. Densuşianu*, o broşură de 73 pagine şi se află de vêndare la librăria Leon Alcalay din Bucurescĭ cu preţul de 1 leu, trimisă cu posta 1 leu 15 banĭ séu 1 cor. 10 fil.

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 13 Octomvrie. Partidul koşutist şi cel poporal au decis a nu delega membri în comisiunea de revisuire a regulamentului camerei.

Petersburg, 13 Octomvrie. *„Brsevija Vjedomosti"* anunţă cu data de 11 l. c. din Mukden: Erĭ înainte de amiaḑĭ a fost un violent foc de artilerie pe întreg frontul. *Japonesii s'au retras încet spre sud.* După o luptă de artilerie pregătitóre, ce a durat 5 óre, Ruşii au pornit la atac spre sud în linii strînse de bătae. Japonesii începură sĕ-şĭ retragă grabnic trupele de la aripĭ, pe când în centru au resistat energic. *La Yantai Japonesii au opus resistenţă violentă.* Inimicul a fost respins *până la minele Yantai.* Flancul drept japones încă s'a retras spre sud de Yantai, pe când flancul stâng estrem se mai ţinea încă. Lupta de artilerie s'a început aḑĭ din nou. Linia ferată, aprope până la staţiunea de la Yantai, e în mânile Ruşilor.

Tokio, 13 Octomvrie. Erĭ după amiaḑĭ douĕ divisiunĭ rusescĭ au atacat dinspre ost, douĕ dinspre vest de Yantai armata japonesă. Ruşiĭ au întêmpinat resistenţă. Lupta duréză încă.

Petersburg, 13 Octomvrie. In decursul nopţiĭ de erĭ s'a publicat un raport telegrafic, după care atacul combinat al Japonesilor din nóptea de 5 spre 6 Oct. (la Port-Arthur) a fost respins. Ruşiĭ au luat de la Japonesĭ 10 tunurĭ marĭ de asediu.

Londra, 12 Octomvrie. Din Liaoyang se vestesce, că mareşalul Oyama, în urma înaintărei Ruşilor, a ordonat scurtarea liniei de apĕrare. Trupele japonese din Bauyapudce, Yantai şi Sinminting au fost retrase.

Tokio, 13 Octomvrie. Mareşalul Oyama telegrafiéză: Japonesii s'au afirmat, după o luptă de 12 óre contra forţelor superióre rusescĭ pe tótă linia la Ponsikan. Lupta continuă. Resultatul e nedecis. Japonesii îşĭ apĕră posiţiunile cu încăpăţînare şi cred că vor isbândi.

Opt-ḑecĭ de lupĭ.

— Anecdotă. —

Un ţigan de la o curte
 Nu sciu unde-a fost umblat
Că sosesce cătră séră
 Gâfâind şi speriat.
— Dar ce-i mĕi?
 — Dapoi, cocóne,
 Vai de mine, ce vĕḑui
 Nici nu sciu cum sĕ mai spui!...
Colo'n vale la fântână
 Mai la drépta de cărare
 Ce sĕ veḑĭ, negrélă mare!!
 Vr'o opt-ḑecĭ de lupĭ, mai bine
 Se luase după mine!
 Şi fugiau, fugiau mereu
 Cum vedéu că fug şi eu!...
— Ce spui tu, opt-ḑecĭ de lupĭ,
 Orĭ pe cine iei de prost?
— Ba, mâncaţa-şĭ. zĕu, cocóne,
 Dar vr'o douĕ-ḑecĭ au fost.
— Dar mĕi, douĕ-ḑecĭ, la dracul,
 Douĕ-ḑecĭ sunt mulţĭ, ce vreĭ!!
— Apoi dér sĕ ḑic cocóne,
 C'or fi fost vr'o doi séu trei.
— Dér n'au fost nicĭ lupĭ, ţigane,
 Nicĭ tu singur nu scii bine.
— Dér cum, nu-'i vĕḑui eu dóră
 Clănţănind din dinţĭ la mine?!..
— Ei, vĕḑuşĭ! vĕḑuşĭ vr'o tufă;
 Nu mai spune! Eştĭ un prost.
— Déră tufa mişcă?
 — Mişcă
 Décă'ĭ vênt...
 — Dér tufă-a fost.

Th. D. Speranţia.

Dare de sémă şi mulţămită publică.

(Fine.)

Lista Nr. 41. Colectant: Ştefan Secetă ped. c. I. Au contribuit: Ştefan Secetă din Şaroşul săsesc c. 2. Suma: c. 2.

Lista Nr. 42. Colectant: George Trif ped. c. I. Au contribuit: George Trif din Stâna 40 b. Nicodim Ganea, din Bistra 20 b. Suma: c. 60 c.

Lista Nr. 43. Colectant: Teodor Corbean ped. c. I. Au contribuit: Ioan Marele c. 1. Albert Elek 50 b. Emil Vlassa c. 1. Teodor Pănăzan c. 1·20. Rusan Petru 50 b. Ioan Bărbat c. 1. Toţĭ din Sâncel. Suma: c. 5·20.

Lista Nr. 45. Colectant: Isidor Vandor ped. c. I. Au contribuit: George Porime c. 1. Nicolae Vasiu 50 b. Ioan Popeneciŭ c. 1. Nicolae Drăgiciŭ 20 b. George Vasiu 20 b. George Drăghiciŭ 20 b. George Pruş 20 b. Ioan Moldovan 20 b. Nicolae Moldovan c. 2. Teodor Hăţĕgan 50 b. Vasilie Bĕu 60 b. Toţĭ din Blăjel. Suma: c. 6·60.

Lista Nr. 46. Colectant: Traian Pop ped. c. I. Au contribuit: Teodor Mille 40 b. Nicolae Costea 20 b. Nicolae Pop c. 1. Ioan Dordea c. 1. Alexandru Fraticiŭ 20 b. Biserica gr. cat. c. 1. Nicolae Costea sen. 20 b. Nicolae Drăgiciŭ 10 b. Nicolae Pomeran 10 b. Ştefan Drăgiciŭ 8 b. Nicolae şi Vasilie Bichiş 12 b. Ioan Costea 16 b. Dela poporul gr. cat. şi gr. or. în cucuruz prin: Ştefan Costea şi Ioan Dordea, în sumă de c. 4·40. Toţĭ din Haşag. Suma: c. 8·96.

Lista Nr. 47. Colectant: Luca Pallade ped. c. I. Au contribuit: Avram Bucur din Renget 40 b. Filip Simion din Renget 20 b. Dr. Ioan Margita c. 2. Dr. Sim. Cheţan din Geoagiul inf. c. 2. Suma: c. 3·60.

Lista Nr. 48. Colectant: Iuliu Răchită ped. c. II. Au contribuit: Michailă Răchită c. 2. Ioan Viciu c. 1. Dumitru Mitie c. 1. Ştefan Ustya c. 1. Ioan Oros 40 b. Iuliu Răchită 20 b. Toţĭ din Vidrasău. A David 4 b. Ioan Pleşa 6 b. Emiliu Suciu 10 b. Socol Gedeon 20 b. Octavian Muntean 7 b. Toţĭ din Blaş. Suma: c. 6·02.

Lista Nr. 49. Colectant: Emil Suciu ped. c. II. Au contribuit: Vasiliu Suciu c. 2. Emiliu A. Suciu 40 b. Ambii din Căpuş. Suma: c. 2·40.

Lista Nr. 50. Colectant: Nicodim Ganea ped. c. III. Au contribuit: Alexandru Papiu c. 5. Ioan Goţia c. 2. Ambii din Bistra. Iosiv Arieşan c. 2. Irimie Buta c. 2. Alexandru Danciu 26 b. Ioan Ceadis c. 1. Romul Marc c. 1. Toţĭ din Certeje. Suma: c. 13·26.

Lista Nr. 51. Colectant: Ieronim Maier ped. c. II. Au contribuit: Dr. Pompeiu Gherman c. 4. George Vlad c. 1. Valeriu Ghirchoiaşiu c. 1. Iuliu Vasilichi 40 b. Simion Langa 20 b. Spiridon Muntean 20 b. Victor Vlad 20 b. Eutemia Vlad 20 b. Barbu Langa 40 b. Mateiu Maier 20 b. Toţĭ din Şercaia. Suma: c. 7·80.

Lista Nr. 53. Colectant: Gavril Bene ped. c. II. Au cotribuit: Gavril Bene 60 b. Blaşiŭ. Suma: c. 0·60.

Cu Listele Nr. 15, 25, 44 şi 52 nu a întrat nimic.

Blaşiŭ, 28 Iunie 1904.

Aurel P. Bota,
profesor şi prefect al internatului pedagogic.

Copiiĭ Japonesĭ.

Statul japones se ocupă cu o deosebită atenţiune de educaţiunea copiilor şi a tinerimei, lucru, care în viitor va face din Japonia unul din cele mai civilisate state ale lumei, avênd în vedere şi vechea lor cultură. Pe cât de mare este dragostea japonesului pentru învĕţătură tot aşa de mare este şi pentru natură. Un corespondent al unui mare ḑiar europén, care petrece pe câmpul de rĕsboiŭ, povestesce că ofiţerii şi mulţĭ soldaţi îndată ce încetéză lupta şi au răgaz mai îndelungat scot cărţĭ din sac, citesc sau studiază, ér alţii adună florĭ şi deosebite plante, pe carĭ le păstréză în raniţe, unii spre a şi le pune în herbariile lor, când se vor înapoia în patriei alţii drept amintire de locurile unde s'au luptat.

Le 30 ḑile după nascerea copilului, se tunde părul capului, se curăţesce şi se îmbracă sĕrbătoresce apoi este dus de naş sau naşă în templul deului familiei — Udsi Kami — unde o vestală, prin tragere la sorţĭ, îi dă numele. In timpul botezului se stropesce copilul cu apă şi sfîntul cor — Kagura — intonéză cântece. După botez merg de vizitéză şi alte temple a lui Kami şi în urmă copilul este dus la rudele lui cele mai apropiate, carĭ, décă copilul este băiat primesce douĕ evantalii şi un snopişor de cânepă, décă este fată primesce un snopişor de cânepă, o ulcea, un suliman (rumenélă), deosebite reliquii, talismane şi alte scumpeturĭ. Evantaliile — în loc de săbii — însemnéză curaj bărbătesc, rumenelele însemnéză graţie femeiască şi snopişorul de cânepă viaţă îndelungată. In ḑiua a 75-a séu a 120 a copilul este desbrăcat de haine de prunc mic şi acéstă ḑi este o sĕrbătóre familiară. Naşul sau naşa îi dă de mâncare — de formă — pesce, orez şi vin primind în schimb un dar. Ḑiua a cincĭ-spre-decea din luna a un-spre-decea s'a ales ca sĕ se lase copilului sĕ-i créscă părul, de óre-ce până la acésta ḑi i se rade. Un nou naş este de faţă la acest act. O tavă de ceai, pe care se află un pepene şi fórfece, o panglicuţă şi o făşie de hârtie stau pe o măsuţă — asemenea un pesce uscat, o algă (plantă) şi 7 fire de pae de urez, drept dar. Se fac copilului trei tăeturĭ în aer, spre drépta, spre stânga şi în mijloc deasupra capului. Sĕrbătórea se încheie cu un ospĕţ. Incă de două orĭ va mai avé copilul câte un naş. Când a ajuns vîrsta de aprópe patru ani, copilul primesce pantaloni largĭ de rĕsboinic sau oficer (Samurai), numiţĭ hakama. Naşul dăruesce copilului haina de sĕrbătóre pe care sunt brodate berze şi brósce ţestóse, semnele unei vieţĭ îndelungate. Japonesii cred că berzele trăiesc 1000 ani, ér bróscele ţestóse 10.000 ani. Alăturea se pun brazĭ ca simbol al unei inimi neschimbăcióse şi virtuóse şi bambus drept semn al gândirii drepte şi cinstite. Copilul se aşéză pe o masă, îl îmbracă, primesce un pumnal şi o sabie, însĕ numai de lemn.

Când copilul este de 15 ani, primesce un alt nume şi în locul mânecilor lungĭ alte scurte, i se tae şuviţele de păr di'nnainte de către naş pe care le dă părinţilor tinerului, carĭ apoi jertfesc părul pe altarul unuia din deii familiei sau se păstréză spre a fi aşedate în fine în sicriu când omul móre.

Intâiul nume îl primesce copilul la 7 ḑile după nascere, al doilea în anul al 15-lea de la naş şi ar fi cea ce la noi este numele de botez. Dacă naşul îşĭ schimbă numele atuncĭ trebue se şi-l schimbe şi copilul. Numele al doilea dă drept copilului sĕ pórte căciulă.

In ḑiua a treia din a treia lună a fiecăruia an se face o petrecere a copiilor, până copilul a împlinit vârsta de 10 ani. La aceste petrecerĭ copii se jócă cu fel de fel de jucării, frumos lucrate, făcute cu anumite scopurĭ practice şi pentru a desvolta şi hrăni încă de mic în copii simţul frumosului.

La vorbele unui poet europén: „Ce fericit lucru este a fi copil", o mamă europénă rĕspunse: „da, însĕ a fi copil japones". Dovadă că copiiĭ japonesĭ au una din cele mai frumóse şi vesele vieţĭ copilărescĭ.

Mamele japonese sunt fórte casnice, îşĭ iubesc şi îşĭ cresc fórte bine copiiĭ, sunt harnice şi meştere la lucru, practice şi iubesc fórte mult curăţenia. Este lucru firesc că mamele dând o crescere alésă copiilor, aceştia sĕ devină buni şi vitejĭ, după cum ne dovedesce rĕsboiul de acum ruso-japones.

De la anul 1873, când s'a făcut noua lege a învăţământului, şcólele japoneze sunt organisate după cele europene şi există şcolĭ primare şi secundare. In cele di'ntâi, care au câte 8 clase, învaţă copiiĭ de la 6—14 anĭ. Obiectele de învĕţământ sunt: scrierea, citirea, aritmetica, geografia Japoniei, şciinţele naturale, composiţia, istoria, instrucţia civilă ş. a. Cursurile duréză 5 óre pe ḑi. Şcólele secundare sunt frecuentate de elevĭ de la 14—21 anĭ. Mulţĭ profesorĭ sunt europenĭ. Se pune multă îngrijire pe studiul limbilor europene şi anume: limbile englesă, francesă şi germană. Localurile şcólelor sunt zidite după cerinţele timpului şi înzestrate cu tóte cele necesare. Dar şi înainte vreme existau şcóle.

Toţĭ copiiĭ, şi cei mai săracĭ, erau şi sunt obligaţĭ sĕ înveţe a citi şi scrie şi şcóle se află în fie-care sat. Şcólele superióre sunt în Tokio şi alte oraşe marĭ. Cărţile japonese sunt fórte ieftine — findcă se citesce fórte mult — şi bogat ilustrate, adesea orĭ în mai multe colorĭ. Grupe de cititorĭ se vĕd peste tot locul, mai ales însĕ pe pajiştile verḑĭ de lângă rîurile şi vâlcelele răcoróse. Multe pilde frumóse putem sĕ luăm şi noi de la acest vechiŭ popor.

MULTE ŞI DE TOTE.

Pedepsirea femeei necredinciόse.

In unele părţĭ ale Rusiei domnesce încă şi acum obiceiul barbar al pedepsei exemplare pentru femeea necredinciósă, prin bătaia publică şi schingiuire.

Corespondentul ḑiarului „Zarizinski Viestnic" descrie un asemenea cas, la care a fost martor:

Trecênd într'o diminéţă prin stradele înguste ale oraşului Zarizin, auzii de odată un ţipĕt scos de o femee, apoi o lovitură de biciŭ şi un strigăt bărbătesc de Hi, hi, hi, precum se strigă la cai.

O femee aprópe gólă — îmbrăcată numai în cămaşe — desculţă şi cu părul despletit purta un jug pe gât, era mânată de un bărbat, care scrâşnind din dinţĭ de mânie striga „Hi, hi, blestemată! Du cu tine supărările mele!" Şi apoi cu un glas cu care negustorii strigă mărfurile pe carĭ le duc spre vêndare mai adăoga: „Cumpăraţĭ iapa blestemată! Cine o vrea? O dau de geaba!"

In urma acestei părechi mergea o mulţime de bărbaţĭ, femei şi copii. Băieţii căutau sĕ încurajeze pe bărbat ḑicêndu-i:

— Dă înainte, Ioan Paramonovici! Dă bine! Pentru ca femeile nóstre sĕ-şĭ vie la inimă!

Femeile din contră spuneau:

— Las'o în pace, Ioan Paramonovici, îţĭ face ţie chiar necinste!

Ioan Paramonovici însĕ lovia necontenit cu biciul în femee aşa că spatele victimei era plin de sânge.

Vroiam sĕ sar asupra chinuitorului şi sĕ dau ajutor femeei, dér un cunoscut mĕ opri şi'mĭ ḑise:

— Pentru Dumnezeŭ, te expui unui pericol şi nenorocitei nu-i vei puté ajuta cu nimic. Toţĭ ţĕranii vor cădé asupra

d-tale și te vor omorî. Acesta e cunoscutul birjar Paramonovici, care pedepsesce pe nevasta sa pentru infidelitatea pe care a comis'o. Acesta e aci un obiceiŭ vechiŭ și sfînt. Vino sĕ chemăm un gardist, care va face póte ceva.

Dér n'am găsit nicĭ un gardist și procesiunea originală a mers înainte fără de a fi împedecată de cineva.

*

Onorar de medic cerut înapoi.

Milionarul american Georges Crocker a intentat cunoscutului chirurg parisian Doyen un proces pentru restituirea unui onorar de 100.000 franci, la instanțele judecătoresci din Paris.

Pe la sfîrșitul lui Aprilie a. c., Doyen fu chemat la dómna Crocker, adusă de soțul ei la Paris. D. Crocker a declarat chirurgului, că s'a făcut deja o operațiune la Nizza de un chirurg engles, care operație l'a costat 75.000 franci, dér care n'a ajutat. El a aflat, că Doyen a descoperit un serum contra racului, care serum ar fi fórte eficace, il învită prin urmare ca sĕ-l probeze asupra soției sale.

Doyen a examinat pe dómna Crocker și recunoscu, că se află înaintea unui cas disperat, de óre-ce cancerul făcuse progrese mari. El refusă mai întâi de a face o operațiune în aceste împrejurărĭ, în cele din urmă însĕ, fiind asaltat de d. Crocker a cedat și obținu de la acesta 100.000 fr.

Doyen visită dilnic pe dómna Crocker în hotelul Vendôme timp de o lună și jumătate, apoi a dispus ca primul sĕu asistent sĕ-i țină locul, de óre-ce nu avea sĕ pérdă timp la un cas disperat. El primi însĕ îndată o scrisóre scurtă dér aspră din partea d-lui Crocker, cu cererea ca sĕ înceteze cura.

Peste câteva dile milionarul plecă cu soția sa la America, dómna Crocker muri chiar înainte de a sosi în New-York.

Deja de mai înainte d. Crocker făcuse demersurĭ pentru a căpăta înapoi cei 100 mii franci, acțiunea formală însĕ a intentat'o dilele acestea.

Doyen declară firesce, că cererea nu e întemeiată, și de fapt nu prea se vede cum americanul va susține în mod juridic cererea sa. Procesul va aduce lumină asupra acestui punct.

*

Lumea înebunesce!?

Un doctor american, d-l Podstala, a făcut o descoperire într'adevĕr sensațională. După doctorul acesta, numĕrul nebunilor sporesce în mod progresiv și constant. Acum, ar fi în lume un nebun, la o sută cincĭ-decĭ de persóne, cu vĕdite tendințe la nebunie.

Pe de altă parte, doctorul Lynch, un alt american, conclude spunênd că peste cincĭ-sute de ani jumĕtatea ómenilor vor fi nebuni și că peste opt-sute de ani cei cu mintea întrégă vor fi considerațĭ ca fenomene și póte că vor fi închișĭ în ospiciile de... sĕnĕtoșĭ. Cine șcie? Când nebunii vor forma majoritatea și vor fi considerațĭ ca ómeni cuminți, și cei cuminți vor fi luați drept nebuni, póte că lumea va merge mai bine.

Totușĭ, acéstă statistică ar trebui sĕ dea de gândit celor carĭ cugetă la generațiile viitóre.

*

Presență de spirit.

In decursul asediării orașului Varșovia (anul 1831) dăduse generalul suprem rusesc *Paskevici* ordin unei baterii, ca sĕ concentreze focul de granate din tunurile ei asupra unui punct anumit al orașului și aștepta acum nerăbdător resultatul acestei comande. Resultatul dorit însĕ nu voia sĕ se ivéscă póte din causa țintirei rele și ordinele sale repețite n'avură nicĭ un efect. Grozav de iritat încălecă atuncĭ generalul pe cal și urcă în galop dealul, pe care se afla bateria din cestiune.

„Cine este măgarul, care comandă aicĭ?“ întrebă furios generalul.

„Eu“ rĕspunse un ofițer de artilerie.

„Ei bine — replică generalul — te voiŭ degrada, căcĭ nu'țĭ pricepi chemarea. Tunurile de sub comanda d-tale n'au nicĭ un efect.“

„Avețĭ dreptate“, rĕspunse căpitanul, „vina o pórtă însĕ numai granatele cele rele, carĭ mi s'au trimis, căcĭ ele nu esplodéză.“

„Aceste le potĭ povesti d-ta cui vrei, pe mine însĕ nu mĕ înșelĭ cu astfeliu de vorbe. Deséră ai sĕ te presențĭ înaintea consiliului de rĕsboiu“.

Atuncĭ luă căpitanul o granată în mână, aprinse fitilul ei, așeḑă granata pe palmă și o întinse generalului. „Convingeți-vĕ însușĭ Escelență!“ ḑise el.

Paskevici încrucișă brațele peste piept și privi plin de așteptare granata. O tăcere adêncă se făcu împrejur. Cei doi bărbați rĕmaseră nemișcați și așteptau décă se va stinge fitilul sĕu de va esploda granata... Fitilul se stinse și căpitanul aruncă granata cu dispreț la pământ.

Generalul ḑise atuncĭ în ton serios: „Scuză-mĕ — te rog — ai avut dreptate.“

POSTA REDACȚIUNEI.

D-lu *Coatu*-Banca. Pentru-că e mai lungă, ce are a face. Se póte publica cu urmări. Și décă ar fi tot așa de reușită și „nunta“ cum a fost „logodna“, atuncĭ ne-am bucura fórte mult.

☞ **Domnii abonați ai fóiei nóstre, carĭ nu și-au reînoit încă abonamentul sunt rugați a-l reînoi cât mai curând ca sĕ nu li se întrerupă regulata espedare a ḑiarului.**

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei“.

Anunțurĭ de căsĕtorie.

De la 30 Sept. până la 6 Octomvrie.

1) Neculae Tampa gr. or. antreprenor cu Marina Balea gr. or. Brașov. 2) Ioan Găitănariu gr. or. lucrător cu Maria Suveiu gr. or. Brașov. 3) George Munteanu gr. or. agricultor din Cristian cu Elena Zaharie gr. or. din Stupini. 4) Ioan Moașa gr. or. agricultor cu Maria Domnișoru gr. or. Dîrste. 5) Gavril Nistorică gr. or. birjar din Feldióra cu Paraschiva Cathi gr. or. din Brașov. 6) Ioan Brândușoiu gr. or. calfă de lemnar cu Marina Perșinariu gr. or. din Brașov. 7) Dănilă Lăpușan gr. or. lucrător cu Flórea Olteanu gr. or. amîndoi din Cucerdea sĕcuéscă. 8) Ioan Crișan gr. cat. lucrător cu Elena Degan gr. or. Brașov. 9) Andrei Lupan gr. or. măcelar cu Reveica Vlaicu gr. or. Brașov. 10) Eduard Nasse rom. cat. cofetar cu Anicuța Taus Brașov. 11) Ioan Suciu gr. cat. lucrător cu Flórea Chieraru gr. or. Brașov. 12) Niculae Vlaicu gr. or. culegător-tipograf cu Elena Rĕșnoveanu gr. or. Brașov. 13) Niculae Turian gr. cat. calfă de pantofar cu Paraschiva Puiu gr. or. Brașov.

Têrgul de rîmătorĭ din Steinbruch.

Starea rîmătorilor a fost la 11 Oct. n. de 37.960 capete, la 12 Oct. au întrat 524 capete și au eșit 634 capete rĕmânênd la 13 Octom. n. un numĕr de 37,850 capete.

Se noteză marfa **ungurescă**: veche grea dela — — — fil. tînĕră grea dela 115—116 fil., de mijloc dela 115—116 fil. ușoră dela 115—116 fil. — **Sêrbéscă**: grea 116—117 fil., de mijloc 115—116 fil., ușoră 112—113 fil. kilogramul

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**
Redactor responsabil **Traian H. Pop.**

PAGLIANO-SIRUP

cel mai bun mijloc de curățirea sângelui, inventat de

PROF. GIROLAMO PAGLIANO

FLORENZ - Via Pandolfini (ITALIA).

A se feri de imitațiĭ.

Fie-care sticlă este provědută cu marca fabricei albastru-deschis, cu subscrierea Profesorului **GIROLAMO PAGLIANO.**

Se capětă în tóte farmaciile mai mari.

DEPOSITUL pentru Austro-Ung.:

Socrate Bracchetti - **Ala** (Süd-Tirol).

Un **comis** bine introdus pentru o prăvălie mixtă, află post momentan, offerte a-se adresa la subsemnatul

Iosif Petrovits,
comerciant în H. Dobra.

---

500 fl. plătesc celui ce va mai capěta vre-odată **durere de dințĭ,** orĭ ĭĭ va mirosi gura, după ce va folosi

apa de dințĭ

a lui Bartilla, o sticlă **70 banĭ.**
(Pentru pachetare și expe. franco 96 fil.

Eduard Bartilla-Winkler
VIENA, 19/I., Sommergasse 1.

Sě se céră pretutindenea apriat **apa de dințĭ a lui Bartilla.** Denunțărĭ de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpěta, trimit 7 sticle **cu 5 cor. 20 fil.** franco

Se capětă în BRAȘOV la farmaciile:
V. Roth strada Orfanilor nr. 1, Neustädter piața Franc. Iosif. Jekelius, Stenner Str. Porți 21. Obert Blumena la Victor Klein farm. Corona.

Mare **deposit de pânzărie** fabricat Schroll.

DESCHIDERE DE MAGAZIN!

BLUSE stofă și de mătase.

Trusou pentru mirese.

Am onórea a aduce la cunoscința On. public, că **am deschis** pe piața din loc

Strada vămiĭ nr. 21.

sub firma mea protocolată la tribunal, un

Magazin de mode pentru dame și bărbațĭ.

Bogatul meu deposit **l'am asortat** cu cele mai nouă și moderne, **Stofe de rochiĭ** pentru Dame și pentru haine bărbăteștĭ, și cu **articolĭ de modă** ce cade în branșă acésta. astfel că pot satisface și cele mai exagerate cererĭ.

Apelând la sprijinul On. public și asigurând un serviciu din cele mai solide, rěmân

cu tótă stima **FENYVESI M. LAJOS.**

Stofe englezescĭ pentru haine bărbătescĭ.

Cea mai bună și eftină carte de limba maghiară,
pentru școlele poporale române,
a apărut în editura lui **H. ZEIDNER** în Brașov:
nu tradusă din nemțesce, ci în Original, a 4 a ediție, care este rěspândită în **80.000 esemplare:**

Abecedar și întâia carte pentru deprinderea limbei maghiare în școlele poporale. Pe basa planului ministerial de învěțământ, de *Franc sc Koós*, inspector scol. în pens. și consilier regesc și *Vasile Goldiș*, prof. gimn. în pens. și secretar consis. 72 pag. Prețul legat, cor. —.40.

De același autor:

A doua carte pentru deprinderea limbei maghiare, edit. II. 112 pag. Prețul legat. . . . . cor. —.50

(*Carte* **aprobată** de Inaltul ministeriu reg ung. de culte și instrucțiune publică, prin ord. Nr. 2,285–894.)

La cerere se trimite catalogul cărților în editură gratis și franco.

Ocasiune rară pentru cumpěrăturĭ!

Prețurĭ scădute!

Stofe pentru **rochiĭ** de dame, indigene și din streinătate,

Mătăsăriĭ, Covóre, Perdele,

Paletots de **Dame** se vinde cu

Prețurĭ fórte scădute

la MAGAZINUL de MODE, sub firma

M. & L. LÁSZLÓ Succesoriĭ

Brașov.

Prețurĭ scădute!

Ocasiune rară pentru cumpěrăturĭ!

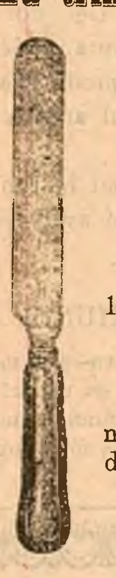
„Gazeta Transilvaniei“ cu numěrul à **10 fil.** se vinde la zaraful **Dumitru Pop** și la **Eremias Nepoțiĭ.**

MAREA BANCRUTĂ!

New-York și **Londra** n'au lăsat necruțat nicĭ continentul european și **marea fabrică de argintăriă** s'a vědut necesitată sě dăruiască întregul ei deposit în schimbul unei rěsplate micĭ pentru muncă.

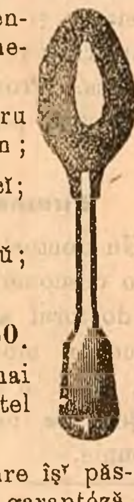
Eu sunt împuternicit sě îndeplinesc acest mandat.

Eu trimit: prin urmare orĭ cui, următórele obiecte pentru mica sumă de **fl. 6.60** și adecă:

- 6 cuțite fine de masă cu lamă veritabilă englesă;
- 6 furculițe de argint patent american dintr'o bucată;
- 6 lingurĭ de argint patent american;
- 12 lingurițe de argint pentru cafea patent american;
- 1 lingură de argint pentru supă patent american;
- 1 lingură de argint pentru lapte patent american;
- 6 cesoĭ Victoria englezescĭ;
- 2 candelabre de masă;
- 1 strecurătóre pentru ceiŭ;
- 1 zaharniță;

42 bucățĭ la un loc fl. 6.60.

Tóte cele **42** de obiecte sus amintite au costat mai nainte fl. 40 și acum se pot cumpěra pe prețul bagatel de **6. fl. 60.**

Argintul patent american este un metal alb, care îșĭ păstréză colórea argintului 25 de anĭ, despre ceea-ce se garantéză.

Cea mai bună dovadă, că acest inserat **nu e șarlataniă**, mě simt îndatorat în public, că orĭ-cine, căruia nu-i convine marfa îĭ trimit banii înapoi, nimenea însě sě nu trécă cu vederea ocasiunea acésta favorabilă, de așĭ procura acéstă **garnitură pomposă**, care cu deosebire se potrivesce pentru

Cadourĭ de nuntă, și ocasionale!
(în economia casei.)

Depou numai la A. HIRSCHBERG-s

Telephon Nr. 7114.

Exporthaus von amerik. Patent-Silber-waarenfabrik
WIEN, II., Rembrandtstrasse 19

Se trimite în provincia numai cu rambursa postală seu cu trimiterea sumei înainte. Praful de curățit aceste obiecte 10 cr.

Veritabil numai cu marca:

Estras din scrisorile de recunoscință.

Sunt fórte mulțămită cu trimiterea garniturei, și sě'mĭ mai trimițĭ încă o garnitură cu fl. 6.60. — Kolozsvar. Exelens **Baronin Bánffy.**

Sunt fórte mulțumit cu trimiterea garniturei, și se-mĭ mai trimitețĭ încă una.
Bozovics, **Sándor Keresztessy,** *suprefect.*

Stimate Domnule!
Sunt fórte mulțumit cu garnitura. Mě rog a-i trimite și sócrei mele, baronesei Nyary născ. de Somogyi, trei asemenea garniturĭ la Szunto.
Baron Iulius Nyary.

Țigle de Cement de acoperiș (Langfalz)

fórte resistente contra intemperiilor. Material ușor de acoperit și de durabilitate nețermurită.

Se capětă cu preț fórte ieftin la Fabrica PORTLAND-CEMENT din Brașov.